

ZADRUGA.

Glasilo »Zadružne Zveze v Celju«.

Uredništvo in upravištvo je v Schillerjevi cesti št. 3, 1. nadstropje v Celju. — Dopise blagovovolite frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Naročnina se naj pošilja »Zadružni Zvezi v Celju«. — Ponatisi iz »Zadruge« so dovoljeni le tedaj, ako se navede vir

Izhaja enkrat v mesecu. Zadruga, ki so član Zadružne Zveze v Celju, dobivajo list v dveh izvodih brezplačno. Zadrugniki v Zvezi učlanjenih zadrug, društva in korporacije dobijo list za letno naročnino 2 kroni. Za vse druge naročnike stane list na leto 3 kroni.

Cena inseratoma je naslednja: za 1kratno priobčenje ena cela stran 24 K, pol strani 16 K, četrť strani 10 K, osminka strani 6 K. — Za večkratno inseriranje primeren popust po dogovoru. Za 12kratno inseriranje popust 50 odstotkov.

Odjemalce „Zadruge“, ki ves čas naš list sprejemajo opozarjamo, da so dolžni list tudi plačati. To pač vsakdo mora uvideti, da zastoj lista ne moremo dajati.

Letni računski zaključki.

Leto se nagiblje h koncu. Vsak moder in skrben gospodar napravi ob sklepu leta račun, da se prepriča, kako je gospodaril in katera panoga gospodarstva se je v pretečenem letu najbolj obnesla in mu dala dobička. Zadruga so k takemu sklepanju letnih računov po zakonu primorane in so dolžne svoj računski zaključek v natančno določeni obliki predložiti tudi pristojnim oblastem.

Zaradi tega bode našim zadrugam in njihovim voditeljem kmalu potreba začeti delati priprave za sklepanje računskih zaključkov.

V vsakem oziru pravilno sestavljenem letnem računu posameznika, kakor tudi društva ali kake druge korporacije, zlasti pa še zadruga in zadružnega denarnega zavoda se nekako zredi vse notranje delovanje, uprava in ustroj. Dober poznavalec bilanc in računskih zaključkov si zamore napraviti pravilno sodbo v uredbi in napredku zadruga na prvi pogled, ki ga napravi v računski zaključek zadruga.

Pred leti smo izdali malo navodilo, kako je sklepati račune zlasti pri posojilnicah, katerim je v prvi vrsti namenjen ta članek, na podlagi tiskovin in knjig, kakoršno smo pri svojih zadrugah, za splošno porabo upeljali mi. Marsikomu pa to ne utegne biti več v spominu: Zopet drugod se je gotovo zgodilo, da so se pri posojilnicah v načelstvih in glede njihovih funkcionarjev zgodile tekem let spremembe glede opravljanja zadružnih opravil. Vrhutega pa se je ustanovilo od tega

časa in zlasti v najnovejši dobi na raznoterih krajih veliko število novih denarnih zadruga, izključno posojilnic — Raiffeisenovk in je vsled tega pristopilo v krog zadružnih delavcev lepo krdelce navdušenih rodoljubov, ki dosedaj sicer na zadružnem polju še niso bili vpreženi in jim je sklepanje računskih zaključkov le malo, ali pa še nič znano.

Četudi smo prepričani in smo to ob najraznovrstnejših prilikah in na različnih mestih že ponovno povdarjali, da je pouk, ki ga dobijo vsi funkcionarji, ki upravljajo knjigo in računovodstvo pri naših velikih in malih, starejših in mlajših posojilnicah, od strokovnjaka Zadružne Zveze na licu mesta najboljši, smo vendar mnenja, da je dobro ako damo zlasti našim novejšim delavcem na polju narodnega gospodarstva nekaj pismenege pouka v svrhu, da jim sklepanje letnih računov in sestava bilance ne dela po nepotrebnem prevelike preglavice.

Naglašamo torej še enkrat, da je naslednji pouk, katerega skušamo prilagoditi obstoječim razmeram in sedanjemu knjigovodstvu, ki smo ga vpeljali, najprilicnejše namenjen v prvi vrsti na novo vstanovljenim posojilnicam Raiffeisenovkam in njenim funkcionarjem. Vsekako pa utegne isti dobro služiti tudi marsikateremu drugemu zadružnemu delavcu, ki je že poprej stopil v naše vrste. Prav veselilo nas bode, če ustrezemo kar največjemu številu zadrugarjev. Pred seboj imamo obrazce knjig in tiskovin, na katere se nanaša knjigo-in računovodstvo, kakor smo ga upeljali v dolgi dobi 25 let, odkar delujemo na zadružnem in zlasti na posojilniškem polju in katere tiskovine se dobe v Zvezni trgovini oz. tiskarni v Celju, in katere so najbolj prikladne, kakor je pokazala dolgoletna skušnja.

Predno se začne z delom za bilanco je neobhodno potrebno naročiti si iz društvene Zvezne trgovine v Celju tozadevne potrebne tiskovine

in sicer obrazce O, P, R, S, T, V, od vsake primerno število pol.

Zapomniti si je potreba, da naj blagajnik oz. oni ud načelstva, ki opravlja blagajniške posle, knjigo blagajniški dnevnik (obrazec A) zaključuje vsak uradni dan po od Zadrúžne Zveze prejetem navodilu.

Član ravnateljstva ali pa uradnik, ki posluje v posojilnici, določuje naj iz obeh razdelnikov (knjig prejemkov in izdatkov, kjer so posamezne postavke razvrščene v različne matrice, obrazec E in J), kateri knjigi naj se vodita vedno paralelno in kurentno z blagajniškim dnevnikom, tudi vsak uradni dan blagajniško stanje, primerjaje preostanek v blagajni koncem minulega leta, kateri se vpiše v razdelnik prejemkov vsako leto kot prva postavka in vsoto vseh prejemkov z ono izdatkov. Blagajniško stanje se mora strinjati do pičice z onim, ki ga izkaže blagajnik iz knjige blagajniški dnevnik ter z denarnim listkom (Obrazec H).

Koncem leta napravi knjigovodja na dotičnih tiskovinah (obrazci O, P, R) inventure (škontre) t. j. izvlečke iz knjig za hranilne vloge, (obrazec C), za posojila (obrazec B) in za deleže (obrazec D).

Glede obrazca O, inventura za hranilne vloge opomnimo, da smo prilagodili istega za celoletno kapitalizovanje obresti hranilnih vlog, ker vse naše hranilnice in posojilnice, izvzemši eno edino obresti hranilnih vlog tudi celoletno kapitalizujejo. Na glavi v rubrikah »vloženo« in »vzdigneno« in v zadnji rubriki »stanje koncem l. 190.« se vpiše letnica, za katero se polaga račun, v prvi pa »stanje koncem leta 190.« računskemu letu predidoča letnica. Pasivne številke prepíše se s stanjem vred iz izvlečka za računski zaključek pretekle dobe na istem obrazcu napravljenega, izpustivši seveda iste, ki so bile že lansko leto realizovane. V teku računskega leta realizovane je pa treba sprejeti v ta izkaz. Na koncu se pa zapišejo vse pasivne številke v računski dobi novo izdanih knjižic, tudi onih, ki so v tej dobi že do cela vzdignene, 1. rubrika »stanje« ostane seveda tu prazna. Ostale rubrike izpolnijo se iz knjige za vloge.

Vsote posamičnih rubrik kontrolujejo se takole:

Stanje koncem minulega leta strinjati se mora z v bilanci za preteklo leto izkazanem s kapitalizovanimi obrestmi vred.

Vsota rubrike »vloženo« strinja naj se z rubriko »hranilne vloge« razdelnika prejemkov, rubrike »vzdigneno« pa z ono »vzdignene hranilne vloge, kapital« razdelnika izdatkov, vsoto rubrike »ostanek« se pa dobi tudi, ako se odšteje od vsote predidóh. dveh vsoto iz rubrike »vzdigneno«.

Rubrika vzdignene obresti izkaže isto vsoto, kakor rubrika »vzdignene hranilne vloge, obresti« iz razdelnika izdatkov. Vsota kapitaliziranih obrestij z vsoto iz rubrike »ostanek« sešteta da vsoto zadnje rubrike »stanje koncem leta 190.«

Na obrazcu P (inventura za deleže) izpolni se tekočo letnico na glavi in v treh zadnjih rubrikah obeh predalov, v prvi rubriki prvega in drugega predala pa minule dobe. »Štev.« in 1. rubriko »stanje koncem leta 190.« prepíše se zopet iz iste inventure za minolo dobo in pristavi na koncu zopet številke vsih letos novo vplačanih deležev, gledé katerih seveda ostane 1. rubrika »stanje« zopet prazna. Vsota »stanje« strinjati se mora z lansko bilanco, rubrika vplačani in izplačani pa z vsotama izkazanima v razdelniku prejemkov, oziroma izdatkov v rubriki »deleži«. Zadnja rubrika prvega predala »stanje koncem l. 190.« strinjati se mora z diferenco obeh vsot prvih dveh in one tretje rubrike.

Gledé obresti deleža moramo ločiti posojilnice. »So take, ki dajejo udeležencem po odstotkih že naprej določeno zmirom enake obresti, katere se pa pravilno nikdar ne smejo imenovati dividenda, ampak obresti. Tako obrestovanje nasprotuje deloma bistvu posojilnice kot zadruge zlasti Raiffeisenovke. Denar v deležih vložen je kapital, na katerem sloni poleg obveze zadrúžnikov celo podjetje. Temu kapitalu torej pripadajo obresti le pod pogojem, da se take uspehe doseže, da je obrestovanje mogoče, in v taki meri, kakoršno dopuščajo ti uspehi, ne gre torej, predno so ti uspehi znani, določiti to obrestno mero, nikakor pa vsaj ne višje, kakor je svota določena za hranilne vloge.

Pravilno bi bilo torej, izračunati uspeh (dobiček), in z ozirom nanj potem določiti obresti deležem. — Tako tudi večina posojilnic postopa, tiste pa, ki imajo že naprej določeno odstotno mero za obresti deležev, store to zarad prikrajšanja, meneč, da se bode itak sigurno tak uspeh dosegel, da bode mogoče tako že naprej določene obresti plačati. Ako določijo torej posojilnice že naprej odstotno mero za obresti svojih deležev in store to le pogojno, potem se temu konečno ne da ugovarjati, napačno bi le bilo, ako bi kaka posojilnica ostala pri takih že naprej določenih obrestih deležev tudi tedaj, ko bi se po ustanovitvi takih obresti pokazal neuspeh, t. j. izguba, katero bi bilo potem iz rezerve pokrivati.

To smo morali omeniti, da pojasnimo drugi predal naše inventure tičoč se obresti deležev (dividende). Predzadnjo rubriko »za leto 190.« — pri tej moramo začeti, da bode stvar do cela jasna — izpolnil bode namreč knjigovodja, ako je odstotna mera obrestij deležev že naprej do-

ločena, dasi pogojno, takoj pri sestavljanju računa, sicer pa šele po odobrenju računa in po določitvi teh obrestij.

Na vsak način pa se prepíše v rubriko »narasle do leta 190.« zneske nahajajoče se pri dotičnih deležih v lanskej inventuri iz zadnje rubrike »skupaj«, ter se mora toraj vsota te rubrike strinjati z dotično postavko bilance lanskega leta. Rubriko »izplačane leta 190.« izpolni se iz knjige deležev (obr. D), v katero jo je knjigovodja iz dnevnika, oziroma razdelnika izdatkov prenašal, ono »nevdignene koncem l. 190.« z diferenco predidocih dveh rubrik. Vsota rubrike »izplačane l. 190.« enaka je vsoti rubrike »obresti deležev« v razdelniku izdatkov.

Inventura posojil obrazec R (na eni strani) dobi v prvi rubriki »stanje koncem l. 190.« letnico minule dobe, na napisu pa in v ostalih rubrikah glave ono računsko dobo.

Aktivne številke prepíše se sè »stanjem koncem leta 190.« (predidocih) vred iz lanske inventure na koncu pa doda vse aktivne številke novo danih posojil, tudi tistih, ki so morebiti v teku leta do cela vrnena, pustivši pa seveda glede vseh teh rubrik »stanje koncem leta 190.« prazno. — Ostale rubrike izpolni se glede »izplačanih« in »vrnenih« iz knjige posojil, 3. in 5. rubriko »skupaj« in »stanje koncem leta 190.« pa z vsoto 1. in 2. oziroma z diferenco 3. in 4. — Vsoti rubrik »izplačana« in »vrnena« strinjati se morete z vsotama rubrik »dana posojila« iz razdelnika izdatkov in »vrnena posojila« iz razdelnika prejemkov.

Predplačane in zaostale obresti izračunati je za vsako posojilo posebej iz knjige posojil, uvažuje to, da se smejo pri polaganju računa za tekočo dobo upoštevati obresti le, kolikor so sprejete za računsko dobo t. j. do 31. decembra računskega leta, ker pridejo za dobo po 31. decembru plačane obresti šele za prihodnjo računsko dobo v poštev, — nasprotno pa se morajo obresti, ki bi jih bil moral dotični dolžnik že letos plačati, je pa z njimi zaostal, jemati zaradi tega pri polaganju računa v poštev, ker se iz njih plačujejo tudi za celo računsko dobo obresti denarjev, katere se izposoja, namreč vlog, deležev, izposojil i. t. d. Ker ta obrazec (R) nima posebnih rubrik za zaostale zamudne obresti in upravne troške, pomagamo si pri napravi te inventure lahko s tem, da za prve na desnem, za druge na levem robu dodamo majhno rubriko.

Posojilnice, ki imajo drugod kaj denarja naloženega, dognati morajo iz dotične knjige, ki mora imeti za vsak zavod poseben račun, koliko iznaša koncem leta stanje vsega naloženega de-

narja, izračunati pa tudi koliko je od istega do konca leta obresti nateklo. Posojilnice, ki so bile prisiljene izposoditi si kaj denarja in dotične svote niso dobile kot hranilno vlogo, toda n. pr. proti dolžnem pismu ali proti menici, ali proti navadnemu pismenemu potrdilu v tekočem računu, otvoriti morajo seveda v posebni nalašč za to napravljeni knjigi za vsak zavod ali zasebnika, od katerega so si kaj izposodile, posebni račun, iz katerega mora biti natančno razvidno, koliko je posojilnica vsem svojim upnikom dolžna. Razviditi se mora pa tudi, so li obresti za dotična izposojila koncem leta plačane ravno za računsko dobo ali še za naprej ali jih je za računsko dobo kaj zaostalih, n. pr. posojilnica izposodi si 24. junija računskega leta od kake druge posojilnice za 45% antecipatne obresti od dne izposojila pa do dne vrnitve 5000 K in plača pri sprejemu tega posojila obresti za pol leta (do 24. decembra tekočega leta) naprej. Pri sklepanju računa razvidi, da jih za drugega pol leta (od 24. decembra tekočega do 24. junija prihodnjega) ni plačala. Ona torej za 6 dni, od 24. do 31. decembra tekočega leta (mesec po 30 dnij račun), 3 K 75 v. na obrestih ni plačala, te so torej zaostale, ker jih je dolžna še za to računsko dobo. Če bi bila pa 24. decembra tekočega leta obresti poravnala zopet za pol leta naprej (od 24. decembra tekočega do 24. junija prihodnjega leta) potem jih je za 5 mesecev 24 dnij plačala za naprej to je za prihodnjo računsko dobo. Te iznašajo 108 K 75 v. in kot »predplačane« obresti pri izračunanju letošnjega uspeha ne pridejo v poštev.

Prve so kot dolg posojilnice pasivum, druge pa kot njeno imetje aktivum bilance, pri sestavljanju računa izgube in dobička se pa morajo postaviti prve s plačanimi obrestmi vred med izgubo, da povišajo to, kar je posojilnica izgubila pri tem izposojilu s plačanimi obrestmi, druge pa med dobiček, da znižajo to, kar je posojilnica izgubila s plačanimi obrestmi tega izposojila, ki jih je postaviti med izgubo, za toliko, kolikor spada od njih na prihodnjo računsko dobo.

Če si je posojilnica kupila v teku leta kaj vrednostnih papirjev, ali jih prodala — in za take in enake slučaje so v razdelnikih prejemkov in izdatkov odprti predali, katerih glavo je v slučaji uporabe primerno izpolniti — potem mora koncem leta tudi gledé teh pregledati kupone, ter dognati, je li pri teh efektih kaj visečih, to je za to računsko dobo sicer že nateklih, toda še ne zapalih obrestij. N. pr. posojilnica bi si bila kupila 15. maja računskega leta 3000 K nominalno 42% papirne rente, katere kuponi zapadajo 1. maja in 1. novembra po kurzu 99'80-

Plačala bi bila za te papirje posojilnica 2994 K na kapitalu, ter povrnila menjalničarju na obrestih od 1. do 15. maja tekočega leta 5 K 25 v., ker dobi papirje s kuponi za 1. november tekočega leta vred. Kuponi pa so nakaznice za obresti. Le te so pa za 15 dni že narasle dasi še ne v plačilo zapadle. Ta zneska vpisati je posojilnici v razdelnik izdatkov, in sicer 2994 K v rubriko, ki jo je nasloviti »efektne obresti«.

Dne 25. oktobra tekočega leta bi bila posojilnica primorana teh efektov 1000 K nominalno po kurzu 99'75 prodati. Dobila bi zanje na kapitalu 9997 K 50 v. ter na obrestih za kupon, ki zapade šele 1. novembra tekočega leta, za 5 mesecev 25 dni obrest 20 K 42 v. Ta zneska vpisati bi ji bilo v razdelnik prejemkov in sicer 997 K 50 v. v rubriko, kateri bi bilo dati naslov »efekti«, 20 K 42 v, pa v rubriko, ki jo je nasloviti »efektne obresti« kot »pri prodaji povrnjene obresti«.

Dne 1. novembra tekočega leta realizuje posojilnica ta dan zapadle kupone od ostale rente za 2000 K nominalno v vrednosti 42 K ter jih postavi kot »realizovane kupone« v razdelnik prejemkov v rubriki »efektne obresti« v prejem.

Koncem leta ima ta posojilnica 2000 K nominalno rente v blagajni. Če je njen kurz 99.80, je vredna 1996 K na kapitalu. Ima pa tudi kupone, ki zapadejo dne 1. maja prihodnjega leta. Obresti so torej ob času bilance že narasle za dva meseca in ima ta papir razun kapitalne vrednosti tudi še vrednost obrestij za 14 K. Te obresti imenujemo »viseče« in je na prvi pogled jasno, da imajo značaj zaostalih obrestij naših posojil, da so torej naš dobiček, da jih je pri sestavljenju bilance postaviti med imetje, pri sestavljenju računa izgube in dobička pa z realizovanimi, kakor tudi pri prodaji povrnjenimi obrestmi vred med dobiček, nasprotno pa pri nakupu povrnjene med izgubo.

Iz tega se vidi, da je v obče načelo, da so zaostale obresti naših aktiv tudi aktivum, naših pasiv pa pasivum, predplačane pa nasprotno gledé aktiv pasivum, gledé pasiv pa aktivum, ter da pridejo zaostale od aktiv in predplačane od pasiv v dobiček, predplačane od aktiv in zaostale od pasiv pa med izgubo, (Konec sledi.)

O „kapitalističnih“ posojilnicah.

Po »Domovini«.

(Replika »Narodnemu Gospodarju«.)

To glasilo ljubljanske »Zadružne zveze«, ki je bilo deloma ustanovljeno zoper bivši moj list

»Slovenska zadruga«, ima zdaj dobrega urednika, gosp. Sv. Premrou, kakršnega ta list še ni imel. Ta gospod je rojen zadrugar, mož, ki z uspehom proučava zadružništvo in ki marljivo na tem polju tudi literarno deluje. Radi tega je pisca neizmerno veselilo, ko se je bil o priliki sedemdesetletnice g. M. Vošnjaka tudi on njega laskavo spomnil v posebnem, strokovno pisanem članku. Ker mu je pa v tem spisu rahlo očital, da ni prijatelj raiffeisenskih posojilnic, branil sem ga v zadnji »Zadruški«. Na moj članek je pa g. Premrou zopet repliciral v svojem organu in z nova isto trdil in povrh nekaterim posojilnicam, ki niso v ljubljanski »Zvezi«, očital kapitalistične namene, očital, da imajo nekatere posojilnice prevelike deleže, da služijo in delijo prevelike dividende, da so odborniki predobro plačani, da pa nekatere posojilnice preveč dolžnike stiskajo itd. četudi ima sam morda največ takih v svoji zvezi. Na ta očitjanja odgovarjam le-to: Prediki v službi sedanjega tajnika ljubljanske »Zadružne zveze«, počenši z ranjkim Maksom Veršcem, so od leta 1895. do leta 1900 snovali svoje posojilnice vse le na podlagi od M. Vošnjaka pred 1. jun. 1889 izdelanih pravil in so kar od kraja vse te svoje posojilnice zvali raiffeisenovke, če tudi niso ta pravila nikakor do leta 1900 popolnoma odgovarjala načelu od 1. junija 1889. In še dandanes je kakih 150 posojilnic (od teh gotovo 100 pri ljublj. »Zvezi«), ki imajo prvotna pravila Vošnjakova, katera so ali niso urejena po raiffeisenskem zakonu. Pod vodstvom ali po načelu in vedenju Mihe Vošnjaka sem jaz ustanovil (ali sodeloval pri ustanovitvi) kakih 20—30 posojilnic (po vseh slovenskih pokrajinah, razen Koroške), ki so skoraj brez izjeme raiffeisenovke; gosp. ravnatelj Jošt je pa v imenu celjske »Zveze«, katere načelnik je vendar vedno g. M. Vošnjak, ustanovil ali preustrojil tudi že mnogo nad 50 raiffeisenovk in morda komaj 5 neraiffeisenovk. G. M. Vošnjak vam je v mlajših letih pomagal pri ustanovitvi 20 ali še več posojilnic, in med zadnjimi posojilnicami, ki so prišle po njem na dan, bile so male posojilnice na kmetih: na Slatini, v Pišecah, pri Sv. Petru pod Sv. gorami.

Kar govori g. Pr. o prevelikih dividendah nekaterih posojilnic, v tej točki ima prav le glede posojilnic v M. in na V. Drugim slovenskim posojilnicam očitati »kapitalistične« ali enake nelepe namene, je krivica. Če so visoki deleži — in veliko vplačanih deležev kaže moč in veljavo zavoda — morajo se vsaj nekoliko obrestovati. Ali mar ljubljanska »Zveza« deležev ne obrestuje?

Ali ve g. P. kaj o 10 $\frac{1}{2}$ % dividendah posojilnic njegove »Zveze«? Ali ve gosp. P., da se mnogo posojilnic njegove »Zveze« po krivici

imenujejo raiffeisenovke, kar pa nikdar niso bile. Naj vpraša v tem oziru svojega predsednika R.!

Posojilnica brez deležev je enaka delniškemu društvu brez vplačanih delnic, Raiffeisenovke imajo res neomejeno zavezo. Ali kaj to pomaga, če ima katera raiffeisenovka le kakih 50 nepremožnih udov? Koliko zasluži tak zavod kredita? Koliko varnosti daje? Skoro nič.

Sicer nima samo celjska »zveza« nekaj takozvanih »kapitalističnih« to je velikih in starih posojilnic; ima jih tudi ljubljanska, ki je na nje posebno ponosna, n. pr. Ljudsko posojilnico v Ljubljani in Celju Vzajemno podporno društvo, in v vseh kronovinah še mnogo drugih, pri katerih ona celo nalaga svojo gotovino. Razložek je le ta, da žrtvujejo posojilnice celjske »Zveze« za narodne namene in zidajo »Narodne dome«, pri katerih imajo vsako leto zgubo; dočim tudi najmočnejše posojilnice ljublj. »Zveze« za narodne namene ne dajo ničesar. Katere so torej bolj »kapitalistične«?

Sicer pa naj le nabirajo kapitalov, da bi le sicer pravilno postopale. Ali ve g. Pr., pri kateri njegovih posojilnic jemlje na posodo ta ali oni načelnik? Ali je to v pravilih? Katera ima čudno zveržene bilance? Katera ima barbarične klavzule v zadolžnicah? Katera mora že tiskane račune preklicati? Kateri sodnija očita, da jemlje oderuške obresti? Katera toži sistematično svoje dolžnike?

Naj ljubljanska »Zadružna Zveza« ne očita »kapitalističnih« namenov nikomur, »ko je ona sama delala in še dela s svojimi kapitali« veliko zgago v krajih kjer je iz same politike ustanovila že tretji denarni zavod, n. pr. v M., H., L., C. itd.

Gospodu P. svetujem, naj izpraša vest najpoprej članicam svoje »Zveze«, katere kakor kaže še premalo pozna. Pa mirna Bosna!

Z zadružništvom spajati politiko ne gre. To sem očital vsikdar liberalcem in klerikalcem. Vsi naj si v tej zadevi zapomnijo besede, ki smo jih čitali v »Hrvatskem udrugarju« dne 30. septembra 1907: »Kad' se pravi cipela, a misli se na šešir, onda je sasvim prirodno, da takova cipela ne valja«.

Ivan Lapajne.

Koliko mi vsako leto za gospodarimo v našem kmetijstvu?

Splošno se pri nas kaj rado povdarja, da je naše kmetijstvo daleč zaostalo za drugimi državami in narodi. Gotova resnica je to, in nihče je ne more zanikati, kdor vidi ogromno težo dolgov, ki se dan na dan kopičijo na naših posestvih, dokler jih popolno ne zadušijo, razkosajo ali spr-

vijo na boben. Mnogo vzrokov temu nazadovanju in propadanju je iskati v onih splošnih ovirah in težkočah, s katerimi se mora boriti kmetijstvo danes, ko trpi cena pridelkov vsled splošne konkurence, na drugi strani pa postajajo izdatki vedno večji.

Marsikaj koristnega se je že nasvetovalo in predlagale so se že potrebne razbremenitve kmečkih posestev državnim potom. Ali vse to še ne zadošča, tudi če se bo izvršilo, kajti veliko, veliko krivde tej kmečki bedi leži v našem kmetu samem, ki je pri obdelovanju svoje zemlje vse prej ko natančen in vesten in je navadno tako slep ali pa tudi tako len, da ne vidi zakladov, ki spijo zakopani v njegovi zemlji in jih treba izkopati in pametno izrabiti v lastno korist in dobiček.

Dvojnega dela treba v našem kmetijstvu. Kdor dela z rokami in ne zajedno sporedno z glavo, z mislijo, ne bo dosegel mnogo, kljub vsej marljivosti, kajti samo razmišljanje ga privede do tega, da spozna, kako bi izvršil svoje delo v najkrajšam času in tudi najboljšo. Ne samo pridnost in delavnost — ne samo razum — družiti se mora marljivost s preiščenostjo in razumom, in vspehi bodo večji.

Kako pa je pri nas? Marljiv in priden bi še bil naš kmetovalec, a tudi to vse premalo. Manjka mu one res prave ljubezni in veselja do svojega dela, on vidi le druge, »ki se jim dobro godi, pa nič ne delajo in nič ne trpijo«. Naš kmet vidi le lastno delo, da je naporno in težavno, precenjuje lastno delo in podcenjuje vse drugo, vso krivdo svoje bede vidi vedno samo le v drugih stanovih, in brezvestni politični proroki mu to nejasno pojmovanje njegovega stališča le še utrjujejo s hujskanjem proti vsemu in ga tako le še bolj uspavajo v brezdeltu in v prepričanju, da so vse kmečke bede krivi le drugi, sam pa ničesar.

In to je tudi jeden glavnih vzrokov, ki našemu slovenskemu kmetu, ki je že itak konservativen jemlje še tisto malo vere in zaupanja v lastno moč in silo, kar bi je sicer imel in moral imeti, če noče propasti, temveč zboljšati svojo kmetijo in povečati svoje pridelke. Ta malodušnost, to večno obupavanje in tarnanje, ki zamori v našem kmetu vse življenje in ves smisel za napredek, samopomoč in samorešitev to je tudi jeden glavnih vzrokov, ki našega slovenskega kmeta pri resnično slabem njegovem položaju še bolj v propast in v nič tirajo, ko bi bilo res tudi vsikdar potreba.

Spoznavaj se sam, spoznavaj in presodi svoje moči in svoje delo, — to velja v polni meri tudi za našega kmetovalca, to samospoznanje in pravična, ostra sodba samega sebe, bo poleg

vseh drugih olajšav in razbremenitev, ki se morajo doseči zakonodajnim potom tudi jedno poglavitnih in odločujočih sredstev, da krene naš kmetovalec na druga pota, in da se povzdigne naše kmetijstvo iz močvirja, v katerem danes tone in propada.

V rokah imam drobno knjižico, ki jo je napisal češki Václav Karhan pod naslovom »Hrozné cifry«, ali »če bi umeli mi tako gospodariti kakor Nemci v nemški državi, pridelali bi pri rži, pšenici, ječmenu, ovsu, krmi in krompirju letno za 140 milijonov kron več, ko tako.«

Ta stavek, ki je potrjen in dokazan natanko v številkah velja za Češko, ki je kakor znano prva naša kronovina, kjer je kmetijstvo najbolj razvito, kjer se zemlja obdeluje tako intenzivno in racionalno, kakor nikjer pri nas! In vendar še tako grozne številke razlike med kmetijstvom na Nemškem. Kaj šele potem pri nas na Slovenskem in na slovanskem jugu, koliko milijonov še le mi pustimo v zemlji neizrabljenih, nezakopanih zakladov, ki bi lahko živeli one tisoče in tisoče, ki nam bežijo vsako leto v rudokope na Nemško in v daljno Ameriko.

Navedel sem te številke, da enkrat malo globje spoznamo, koliko se zagospodari v naših kmetijah, vsled nezadostnega, pomankljivega obdelovanja naših polj in travnikov.

Seveda se človek obupano vprašuje, odkod to, kako to, da smo tako zaostali? Mnogo je vzrokov, mnogo — največ krivde zadene tukaj našo vlado, našo deželo, ki nam ne da v tem oziru ničesar, mnogo pa smo krivi tudi mi sami! Václav Karhan deli to skrivnost, ki rodi v Nemčiji take sadove v tri točke:

1. dobra ljudska šola;
2. dobra kmetijska šola;
3. dobro strokovno čtivo (dobre kmetijske poučne knjige.)

To pa velja menda v največji meri zlasti še za nas Slovence, ki nimamo do danes na celem Štajerskem, kjer nas je nad polmilijona, v pretežni večini kmetovalcev — še niti ene svoje slovenske kmetijske šole, ki bi nam naj vzgajala naš kmečki naraščaj tako, kakor bi odgovarjalo potrebam in zahtevam našega malega kmeta! Kaka je naša ljudska šola tudi predobro čutimo, saj je naše šolstvo le orodje in objekt političnih strank, kjer zmaguje močnejši in številnejši — na potrebe in koristi naroda pa se pri tem ne gleda.

Za dobro gospodarsko čtivo, v kolikor smo si ga že ustvarili z lastno močjo, pa je še tako malo zanimanja in smisla, tako malo pravega razumevanja, ker dostikrat ni zato prave podlage.

Hoditi pač moramo za sedaj pot samoizobrazbe, samopomoči, sami si moramo ustvarjati in vsaj nepopolno nadomeščati to, česar nam vlada ne da. — Pa o tem drugokrat.

Učitelj v Trdivasi.

Poučna povest.

(Prosto po nemškem izvirniku za Slovence priredil * * *)
(Nadaljevanje.)

VII.

Nedelja v vasi; polja, na katerih sta ječmen in rž že požeta, pšenica pa še s svojim zlatorumenim klasjem čaka na pridne žanjice, so zapuščena. Možje sede na pragu pred hišami kadeč in pogovarjajoč se, žene se sprehajajo po vrtih, otroci pa se igrajo na dvoriščih in cesti; v daljavi se sliši veselo petje mladeničev in deklet. Pod šolsko lipo na klopi sedi stara žena in moli iz starega molitvenika. Poteze njenega lica pričajo o njenem nekdanjem trpljenju, iz njenih prijaznih očij pa odseva posebni mir in miloba.

Skozi odprto okno zadone mili glasovi harmonija, ki se tako svečano glase in pojejo slavo Stvarniku. Lep je Gospodov dan na deželi!

Mati učiteljeva se vzdigne in gre v hišo.

Še par akordov in harmonij utihne, Cvetko pa stopi materi nasproti.

»Ravnokar sem mislila na grobove naših rajnih; Bog ve, če jih ne bodo ljudje zemarjali.«

»Bodi brez skrbi mati; naročil sem staremu mežnarju, da naj skrbi za grobove in upam, da bo to tudi storil.«

Čez nekaj časa začne mati: »Si že obiskal grob svojega prednika? Umril je brez otrok in, kakor mi je sosed Verdev pravil, mu je oddaljen sorodnik postavil priprost lesen križ. Za grob pa se gotovo nikdo ne briga. Obiščiva danes njegov grob!«

»Dobro«, odvrne Cvetko, »že dolgo sem nameraval obiskati pokopališče, saj ravno grobovi najjasnejše pričajo o zvesti ljubezni in hvaležnosti prebivalcev.«

Nato sta se napotila mati in sin proti pokopališču, katero je ležalo izven vasi ob pobočju hriba. Vrata na pokopališče so bila odprta in poleg njih je stala v senci dveh visokih bukev klop, na katero se je vsedla Cvetkova mati, ker jo je hoja precej utrudila.

Svet mir je vladal povsod, le iz daljave se je slišalo petje. Oba je zelo razveselila krasna narodna pesem, katero je neznan pevec s čustvom pel.

Počasi sta nastopila pot med grobovi. Z zanimanjem sta ogledavala grobove in križe z raz-

nimi napisi. V zadi za vrbo žalujko zagledata deklico, ki je popravljala jeden grob; napotita se proti njej, da izvesta za grob prejšnjega učitelja. Ko sta se približala, deklica vstane in ju prijazno pozdravi. Z občudovanjem je opazoval Cvetko zalo dekle, katerega do sedaj še ni videl in ni vedel, če je Trdovaščanka ali ne. Pogled mu uide na napis na križu in z veseljem vzklikne:

»Smo že pri grobu prednika.«

»Hotela sva pogledati, če je grob prejšnjega učitelja v redu«, reče Cvetkova mati deklici. »Pa kakor vidim, Vi popravljate grob; gotovo ste bili učenka prejšnjega učitelja?«

»Da, 8 let sem bila učenka prejšnjega učitelja«, odvrne deklica in nalahno zarudi. »Bil je prijazen in v zimi sem mu smela čitati, ker je imel slabe oči.«

Sedaj vpraša Cvetko: »Ste Vi iz Trdevasi doma? Ne spominjam se, da bi Vas kedaj tukaj videl.«

Smehljajoč odvrne deklica: »Že prvi dan, ko sem šla iz Travnika, ste me srečali. Mislila sem si, da ste novi učitelj, ker ste Verdevovega Mirka vprašali, kje je šola. Alojz Korošec je moj oče.«

»To dekle je popolnoma drugačno kakor druga vaška dekleta, brez okornosti, tako ponosna in sigurna v svojem nastopu, a pri tem vendar skromna«, si je na tihem mislil Cvetko.

»Kako Vam je ime?«, je vprašala Cvetkova mati.

»Majda, — čemu mi pravite Vi, gospa Cvetko. Vi ste starejša kakor moja mati in jaz nisem nobena mestna gospodična.«

»Kakor želiš Majda«, odgovori gospa Cvetko.

»Ali so Trdovaščani mojega prednika zelo radi imeli? Saj je skoraj 50 let tukaj služboval.«

Vprašanje deklici ni bilo prijetno. »Dokler je njegova žena živela, je bil strog učitelj in otroke dobro odgojeval. Pozneje pa, ko je bil sam in je postal star ter skoraj slep, so mu v šoli zelo nagajali in v nedeljo zvečer so mnokrat šli fantje od Senčarja pred šolo ter tam razsajali in razgrajali, da je bilo res sramota za celo vas.«

»Pri Senčarju se menda v obče gode čudne stvari? Meni tam ni ugajalo.«

»Da«, odvrne deklica. »Tam se shaja mladina, ki je komaj šoli odrasla in sme tam uganjati, kar se ji ljubi. Radi tega so se ljudje čudili, da ste Vi najprej tje šli. Pa ne zamerite mi, saj mi je že žal, da sam Vam to povedala.«

»Brez zamere, Majda! Hvaležen sem, če kdo odkrito govori, kar se tako redkokedaj zgodi v vasi. Bil sem popolnoma tuj in Jakob Stiskač mi je medpotoma Senčarjevo gostilno priporočal.

»A tako, — to verjamem«, odgovori Majda, »Pa sedaj moram iti: stariši in brat so z doma in mene čakajo vsi opravki. Z Bogom gospa, z Bogom g. učitelj.« In odšla je proti vasi.

»Ta deklica mi zelo ugaja«, začne Cvetkova mati pogovor, ko sta se napravljala na pot proti domu, »ona je odkritosrčna, dobrega srca in cel njen značaj se odlikuje od značaja deklet na deželi.«

Cvetko se je razveselil, četudi ni vedel zakaj da je deklica ravnotako dober utis na mater kakor na njega napravila. Molče sta korakala proti domu. Še le, ko sta prišla pred šolo, je rekel Cvetko nenkrat: »Ona ima tvoje zveste, modre oči mati.«

(Nadaljevanje sledi.)

Zveza mlekarских zadrug v Ljubljani.

Pod zgorajšnjo tvrdko so ustanovili zastopniki kranjskih mlekarn svojo zvezo mlekarских zadrug in je ista že registrovana pri c. kr. dežel-nem kot trgovskem sodišču v Ljubljani. Mlekar-ska zveza ima sledeče namene:

1. Potezati se s svetom in dejanji za skupne interese zveznih članic, to je, mlekarских in sirar-skih zadrug s tem, da a) kolikor mogoče ugodno spravlja v denar vse mlekar-ske izdelke članic oziroma da pridobiva dobrih in zanesljivih odje-malcev za nje; b) skrbi, da izdelujejo v zvezi združene mlekar-ske zadrug blago enake vrste in sicer najboljše kvalitete; c) preskrbi zveznim za-drugam sposobno mlekar-sko osebje; d) preskr-buje mlekar-skim zadrugam vse v mlekar-sko stroko spadajoče potrebščine; e) prireja sestanke, razstave in kurze v svrhu naprednega strokov-nega pouka funkcionarjev in podrejenih organov zveznih zadrug.

2. Podpirati zveze mlekar-ske zapruge glede osnove in poslovanja s svetom in z dejanjem v svrhu spopolnitve v sebi združene mlekar-ske organizacije.

3. Posredovati na zahtevo javnih oblasti pri podpiranju članic iz javnih sredstev.

4. Se posluževati sploh vseh zakonitih sred-stev, ki bi bila potrebna in koristna uspevanju in razvitku mlekar-stva.

Naloga, ki si jo je postavila ta mle-karska zveza je tako hvalevredna, da zamo-remo isto prav toplo pozdravljati in upamo, da bode mlekar-ska zveza pod spretnim vodstvom svojega načelstva stavljen si žadačo tudi do-segla. Saj je bila dosedaj baš okolnost, da niso izdelovale zadrug dosedaj blaga ene vrste in najboljše kvalitete na eni strani in na drugi

strani dejstvo, da so zadruga z oddajo svojega blaga oz. izdelkov na svojo veliko škodo med seboj nekako tekmovala, ker ni bilo nikakega dogovora oz. sporazuma glede pridobitve dobrih stalnih in zanesljivih odjemalcev, vsled česar se je šestokrat pripetilo, da so morale oddati zadruga blago v svojo škodo ali celo pod nič, pripetilo pa se je tudi, da so prišle v roke brezvestnim špekulantom in slabo stoječim trgovcem, pri katerih so se manjše in tudi večje vsote izgubile in s tem trpele občutno škodo. Ko se sedaj vse zadruga združijo v mlekarsko zvezo, ki ima v prvi vrsti namen odpraviti vse zgoraj navedene nedostatke in služiti svojim zadrugam pri njihovem tehničnem in trgovskem poslovanju, bodo lahko tudi zadružniki istih s tem večjim veseljem se oklepali svojih zadrug, ki jim bodo prineseno mleko lahko vedno točno plačevale. V načelstvu mlekarske Zveze so sledeči gospodje: Načelnik Josip Lenarčič, tovarnar in predsednik trgovske zbornice kranjske na Vrhniki; načelnikov namestnik Fran Majdič, c. kr. višji okrajni živinozdravnik v Logatcu; udje načelstva: Karl Počivavnik, posestnik in hotelier v Ljubljani, Karl Lenče, veleposestnik na Laverci, Vinko Ogorelec, posestnik in gostilničar na Škofelji, Jožef Bricelj, posestnik in strojar na Vrhniki in Ivan Sicherl, posestnik in spediter v Logatcu. Mi želimo mlekarski Zvezi najlepših uspehov!

Naše kmečko vprašanje.

(Nadaljevanje.)

Jasno je, da so zemljiški dolgovi izvor propadanja kmečkemu stanu. Zato je nujno potrebno, da začnemo resno misliti in da izvršimo to razbremenitev ne-le v korist kmečkemu stanu, ampak v korist cele države. S tem vprašanjem so se že bavili in se še bavijo imenitni narodni gospodarji in sociologi. Omenim samo Vogelsanga, ki se je celo življenje trudil in pečal s tem vprašanjem in njegovega učenca Schöpferja. Obadva zavzemata v tej stroki zelo ugledno mesto. Ker bom o razbremenitvi naših kmečkih posestev razpravljaj v posebnem članku, zato se omejim samo na glavne točke.

Schöpfer si predstavlja to razbremenitev takole. Naloga javne uprave (države, dežele) je, ne da plača kmetom dolgove, ampak da s svojim vplivom posreduje, da se razbremenitev gotovo izvrši. V ta namen služi osrednja hipotečna banka, ki naj prevzame vse hipotečne dolgove nase. Banka stoji pod vladnim nadzorstvom. Vse hipoteke bi morale preiti v hipotečne banke; kajti samo te morejo dati kredit na daljši čas. Vsi

zemljiški dolgovi morajo biti 1. neodpovedljivi, 2. zvezani s prisilno amortizacijo (vničevanje), ki pa se določa po plačljivosti dolžnikov. Amortizacijska svota znaša navadno $\frac{1}{2}\%$, 1% in $1\frac{1}{2}\%$. Da pa se splačevanje dolgov kolikor mogoče olajša, je potrebno, da se znižajo sedanje obresti, ki so še vedno veliko previsoke. Le takrat bo kmetu mogoče plačati obresti in amortizacijsko svoto. Na tak način se morejo razbremeniti vsa posestva najmanj v teku 33 let. Ker pa je velika nevarnost, da pride posestvo na dražbo, predno se splačajo hipoteke, zato se naj uvede zakon (moratorij), ki prepove, da se s hipotekami obremenjena posestva sploh ne smejo prodati na dražbi, ako se s tem onemogoči vplačevanje dolgov z amortizacijsko svoto.

Razven tega je še treba skrbeti, da se prepreči nova obremenitev zemljišč. Zato se naj predrugačijo vse dosedanje kreditne razmere: Ločiti je treba posesten kredit od osebnega, postavno pa se mora določiti, da se zemljišče ali sploh ne sme zadolževati ali pa k večjemu do gotove meje svoje vrednosti in samo v gotovih slučajih.

Preveliki dolgovi in previsoke obresti pa niso edini vzrok, da kmetijstvo propada. K temu se še pridružijo vsako leto večji davki, visoke pristojbine in drugi izdatki. Direktni davek bi še ne bil previsok, ko bi ne bilo vsako leto več postranskih doklad. V nekaterih občinah so doklade narasle na 180% — 200% . Davčno breme je še zelo nejednako razdeljeno in preosnova našega davčnega ustroja je neobhodno potrebna.

Naš kmet pa ima tudi veliko takih izdatkov, ki izvirajo iz potratnosti in lahkomiselnosti. Moda in nečimernost vzame našemu kmečkemu ljudstvu, posebno mlademu svetu, stotake in stotake na lešo. Naši ljudje so v tem oziru zelo potratni. Niso se še naučili varčevati. Še bolj ko moda nam škoduje alkoholizem. Samo na Kranjskem se popije na leto 20 milijonov K alkohola. Alkohol ugonablja našega kmeta ne-le telesno in duševno, ampak tudi gospodarsko. Le pomislimo, kaj bi lahko naredili s tem denarjem, katerega zapijemo. Plačali bi lahko vsako leto primanjkljaj v letnem računu, pozidali bi si na svoje stroške strokovne in gospodarske šole in še bi nam ostalo precej denarja. Najhujši strup za naš kmečki stan pa je v prvi vrsti žganje-pitje. V prvi vrsti so zato poklicani naši učitelji, zdravniki in duhovniki, da z živo besedo poučujejo ljudstvo o pogubonosnem vplivu alkohola. Omenim še na kratko nekatere druge izdatke v kmečkem gospodarstvu, ki zopet zahtevajo tisoče in tisoče kakor so n. pr. bogate svatbe, sejmi, primicije i. t. d. Vse to kaže, da še naši kmetje ne znajo varčevati in umno gospodariti. Varčnost

in umno gospodarstvo pa je prvo rešilno sredstvo, ako hočemo kmeta rešiti gotovega pogina.

Ako primerjamo stroške in dohodke našega kmetijstva, pridemo skoraj povsod do neugodnih zaključkov. Gustav Pirc, ravnatelj kmetijske družbe v Ljubljani, sodi posebno o kranjskih kmetijskih razmerah tako-le: »Pri nas na Kranjskem kmetovalec ne izhaja in že zdavnaj z izgubo kmetuje in edino odtod prihaja nazadovanje našega blagostanja ter propadanje obrti in trgovine. Kranjska dežela je danes le poljedelska, zato ob njenem propadlem kmetijstvu ne more procvitati ne obrt in ne trgovina. Naše kmetije teže ogromni dolgovi, ki od leta do leta naraščajo v velikanski meri; kranjsko kmetijstvo je banerotno in naravna posledica je izseljevanje, ki mora vsakega rodoljuba navdajati z obupom.«

Mislím, da se da isto reči tudi o ostalih slovenskih deželah. Samo v nekaterih krajih se je kmetijstvo že toliko opomoglo, da kmet lahko izhaja.

B. Kako se da kmetu pomagati?

Ni treba dokazovati, da je nujno potrebno pomagati kmečkemu stanu. Vsak slovenski razumnik bi se moral zavedati, kako važno je za nas kmečko vprašanje. Poznati bi moral naše gospodarske razmere in bi naj tudi v tem smislu deloval, da se naš kmečki stan zbudi iz zaspčnosti in nevednosti. Pri nas bi ne smelo biti izobraženega človeka, ki bi ne imel vsaj temeljnih pojmov o narodnem gospodarstvu.

Omenil sem že, da je glavni vzrok propadanja kmetijstva, ker so izdatki večji, kot dohodki. Naš kmet še ne zna dovolj razumno gospodariti in ceno pridelovati. Zato je prva njegova naloga, da skuša svoje stroške kolikor mogoče znižati, dohodke pa zvišati. Kmet si seveda sam ne more pomagati, ker mu še manjka primerne gospodarske izobrazbe. Zato morajo skrbeti naši narodni učitelji, naši voditelji, naši poslanci, sploh vsi, katerim je za blagor našega ljudstva.

Troje sredstev more našega kmeta rešiti gotovega pogina: korenite agrarne preosnove, zadružništvo in tehnično-gospodarska izobrazba. Ta tri sredstva so edina rešitev našega kmeta. Niti eno, niti drugo ne more samo zase uspešno koristiti; ampak vsa tri sredstva morajo biti združena.

K agrarnim preosnovam prištevam take preosnove, katera izvrše naši zakonodajni zastopi. To je v prvi vrsti razbremenitev, ki se naj postavnim potom uredi in določi, preosnova dednega prava in davčnega zakona, starostno zavarovanje proti onemoglosti in nezgodam, i. t. d. V celem našem dosedanem zakonodajstvu se kaže kapitalističen vpliv in proti temu se je treba bojevati. Začeti je treba stanovsko kmečko politiko, ki bo imela geslo: »Branimo kmečki stan!«

Drugo rešilno sredstvo za naš kmečki stan je zadružništvo, ki je osnovano na podlagi samopomoči. Kmetje se naj združijo v zadruga; kajti v združenju je moč. Zadruga imajo namen: 1. buditi v kmečkem stanu stanovsko zavest in smisel za celokupnost, 2. navajati kmete k varčnosti in k umnemu gospodarstvu, 3. dajati kmetu cen kredit in 4. odstraniti prekupno trgovino in omejiti pogubonosni vpliv borz z ustanavljanjem nakupovalnih in prodajalnih zadrug. Zadružništvo je za nas velikanskega pomena. Kako krasne sadove rodi zadružništvo pri Dancih, Nemcih in Čehih! Isto bo lahko tudi pri nas, ako bo združna misel prešla našemu ljudstvu v meso in kri. Z lastno silo bomo največ naredili v korist kmečkega stanu. Na državo in vlado se ne smemo preveč zanašati. »Kmetje se morajo organizirati kot poljedelski stan. Kakor se združujejo kapitalisti v kartele, si razdeljujejo produkcijo, določajo ceno pridelkom, in tvorijo železno vrsto, v katero ne sme nikdo nepoklican vstopiti, ravno tako je že čas, da se kmetje združijo v kmetijske zadruga, ki naj urejujejo in branijo stanovsko korist.«

Roko v roki z zadružništvom pa mora iti tehnična in gospodarska izobrazba. Skrbeti moramo ne-le za povzdigo splošne ljudske izobrazbe, ampak tudi za tehnično in gospodarsko izobrazbo našega kmečkega stanu. Samo zadružništvo ne more pokriti velikega primanjkljaja v kmečkem gospodarstvu, treba je tudi vvesti umno kmetijstvo in izboljšati dosedanje pridelovanje v tehničnem oziru. Kmet mora danes poznati svojo zemljo, kake kemične snovi ima ta ali oni kos zemljišča, in za kake pridelke je bolj primeren. Snovi pa, katere ji manjkajo, mora nadomestiti z umetnimi gnojili. Kmet mora imeti tudi nekaj pojma o tržnih cenah na svetovnem trgu, posebno o tržnem položaju poljskih pridelkov. »Sestavljenost gospodarskega življenja zahteva neobhodno, da postane kmet, ki je dober pridelovalec, tudi dober trgovec; kajti šele tedaj, ko bo oboje, bo tudi dober gospodar.«

In vsega tega se danes naš kmet ne nauči, ker nimamo dovolj gospodarskih šol in ker je cel naš šolski ustroj pomanjkljiv. Le na ljudski šoli bi mogla dobiti kmečka mladina temeljne nauke za svoj bodoči poklic, v gospodarskih nadaljevalnih šolah pa bi naj izpopolnila to, česar se ni naučila v ljudski šoli. Sem spadajo v prvi vrsti zimski gospodarski poučni tečaji za kmečko mladino, da si v kar najkrajšem času in s kolikor mogoče malimi stroški pridobi primerne gospodarske izobrazbe. Taki gospodarski poučni tečaji bi naj bili v vsakem trgu in v vsakem večjem kraju. Čehi imajo v tem oziru naravnost vzorno šolstvo. Na učiteljskih imajo gospodarsk

nadaljevalne tečaje za učitelje ljudskih in meščanskih šol, da se že kot dijaki nauče umnega poljedelstva, vrtnarstva, sadjereje itd. in da morejo potem na ljudskih in nadaljevalnih šolah poučevati kmečko mladino. Na letošnji gospodarski razstavi v Pragi je bil poseben oddelek za gospodarsko šolstvo na Češkem, ki je pokazal razvoj čeških gospodarskih šol. V celem imajo Čehi na Češkem, Moravskem in Šleziji sledeče šole: 1 gospodarsko visoko šolo v Pragi, 1 gospodarsko akademijo, 1 višjo gozdarsko šolo, 3 srednje šole, 42 zimskih gospodarskih tečajev, med temi 3 gospodinjne šole. Razven tega je še cela vrsta manjših šol in tečajev za sadjerejo, vinorejo, hmeljarstvo itd. In vse te šole so pozidali v teku zadnjih desetletij. Čehi so lahko ponosni ne-le na svoje šolstvo, ampak tudi na svoje učiteljstvo.

Posnemajmo Čeha in skrbimo za svoje strokovne in gospodarske šole! Ne potrebujemo višjih gospodarskih šol, nam zadostujejo manjše šole, da se bodo v njih vzgajali dobri slovenski gospodarji, ne pa uradniki, financarji in graščinski oskrbniki. Snujmo zimske poučne tečaje, ki trajajo navadno po 1, po dve zimi in ki so za naše razmere najbolj praktične! Zidajmo gospodarske šole, kjer se bo poučevalo 1—2 leti. Take šole nam bodo največ koristile; kajti pomisliti je treba, da se vsako poslopje zida od spodaj.

S tehnično in gospodarsko izobrazbo se bo širilo umno kmetijstvo in zdravo, varčno gospodarstvo. Na tak način se bo zboljšalo tehnično pridelovanje, ki bo doseglo, da se bodo stroški znižali, dohodki pa zvišali in s tem si bo naš kmečki stan najlažje opomogel.

Za to ne moremo dovolj toplo priporočati: Strokovno izobrazbo ljudstvu!

Zgodovina, razvoj in stanje zadružništva v Avstriji.

(Konec.)

Ta program poljedelskega ministerstva jasno dokazuje, da ve isto ceniti pomen zadružništva in da je natanko proučilo celo zadružno vprašanje, ter podalo v tem programu res za avstrijske razmere zelo primeren načrt za zadružno delo. Ker ta program upošteva vse slabe izkušnje, katere so v drugih državah v tej ali oni zadružni zadevi dobili, je bil in je še dandanes merodajen za nas. Poziv poljedelskega ministerstva ni bil brezuspešen; v vseh avstrijskih deželah se je začelo živahno zadružno delovanje, število zadrug in zadružnih zvez je od leta do leta rastlo in je glavna zasluga poljedelskega ministerstva, da se je v Avstriji v tako kratkem času ustvarila znatna zadružna organizacija.

Da se omogoči kolikor mogoče ugoden nakup kmetijskih potrebščin in kolikor mogoče ugodna prodaja kmetijskih pridelkov se je ustanovila v okvirju «Splošne zveze» na Dunaju 1. listopada 1900. «nakupovalna in prodajalna organizacija avstrijskih kmetovalcev». Ta organizacija, ustanovljena za vse avstrijske kmetovalce, nudi največje ugodnosti, ker le pri nakupu in prodaji v veliki množini se dosežejo vse dobrote zadržnega nakupa in prodaje. Ker pa še nimajo vse avstrijske dežele zadržnih organizacij, ozir. je šele malo kmetovalcev pri istih včlanjenih, ta organizacija pa bi morala biti v prid vsem avstrijskim kmetovalcem in bi si le tedaj priborili ugledno stališče na svetovnem trgu, ako bi se je posluževali vsi v kmetijskih društvih in zadrugah združeni kmetovalci, zato se je uredila na ta način, da izvršuje nakup in prodajo tudi za one kmetijske organizacije, katere niso članice «Splošne zveze» tem potom, da dado iste trgovskemu ravnatelju «Splošne zveze» pooblastilo, da sme za nje nakupovati oz. prodajati določeno množino. Te organizacije se je n. pr. l. 1904. posluževalo 10 članic in 14 nečlanic «Splošne Zveze» in se je nakupilo kmetijskih potrebščin za 2¹/₂ milijona kron.

Ker ima mnogo stanov n. pr. trgovci, obrtniki, odvetniki, notarji itd. zbornice, ki zastopajo njih interese, je neobhodno potrebno, da dobijo tudi kmetovalci interesno zastopstvo. Interesno zastopstvo kmetovalcev bi naj vršile stanovske zadruge kmetovalcev; 27. aprila 1902. se je sprejel v državnem zboru tozadeven zakon. Naloga teh stanovskih zadrug bi naj bila:

1. prodaja kmetijskih pridelkov, katere bi zadržniki oddali v zadrugo, po naročilu in na račun zadržnikov ter preskrbovanje vojaštva z živili;
2. nakup kmetijskih potrebščin po naročilu in na račun zadržnikov, nadalje nabava kmet. strojev v svrhu skupne uporabe,
3. ustanovitev ali pospeševanje pridobitnih in gospodarskih zadrug za ustanovitev zadržnih skladišč, klavnic, pekarij in drugih za izkoriščanje kmetijskih pridelkov določenih podjetij.

Član teh stanovskih zadrug bi moral biti vsak kmetovalec in bi iste naj pospeševale celo zadružništvo. Do ustanovitve istih pa še ni prišlo, ker je ta zakon le takoimenovani okvirni zakon, t. j., potrebno je še, da tudi deželni zbori sklenejo tak zakon in šele potem se morejo take stanovske zadruge ustanoviti. Dolžnost kmečkih poslancev bi bila delati na to, da deželni zbori sklenejo take zakone, ker je razvoj nakupovalnih in prodajalnih zadrug v veliki meri odvisen od takega zakona.

Žadružni zakon z dne 9. aprila 1873. nima nobenih določb glede revizije (pregledovanja) zadrug in se je radi tega sprejela 10. junija 1903. posebna revizijska postava, ki predpisuje, da se morajo vse zadruge vsako drugo leto pregledati. Revizije za članice zadružnih zvez, katere imajo revizijsko koncesijo, izvršujejo revizorji iste, za zadruge, ki niso včlanjene pri kaki zadružni zvezi, pa od državne oblasti določeni revizorji. Revizije so velikega pomena za napredek zadružništva, revizor pregleda celo poslovanje zadruga in daje navodila za odpravo nedostatkov in za izpopolnjenje celega poslovanja, revizije same uplivajo na to, da raste zaupanje do zadrug in da dobe zadružniki, kakor tudi nezadružniki natančno poročilo glede delovanja funkcionarjev zadruga od nepristranskega, izven zadruga stoječega, pregledovalca.

Že več let se je v Avstriji zahtevala ustanovitev zadružnega glasila, ki bi naj služilo v pouk zadrugarjev in zastopalo njih težnje napram javnosti. Leta 1904. se je uresničila ta želja in je izšla 16. marca prva številka lista «Oesterreichische landw. Genossenschaftspresse», kateri nudi priliko se informirati o vseh zadružnih vprašanjih.

Izmed vseh zadrug se najbolj razvijajo mlekarke zadruga v Avstriji — l. 1905. je bilo v celi državi 2153 mlekarskih zadrug — in je radi tega potrebno posebno pozornost istim obračati. Od 25.—29. januarja 1904. se je vršil prvi avstrijski mlekarski shod na Dunaju, na katerem so se razpravljala razna za procvit mlekarn važna vprašanja in sprejeli razni važni sklepi.

Dan za dnevom se porajajo nova zadružna vprašanja, se pridobivajo razne izkušnje in je umestno, da se zberejo zadrugarji in o vsem tem posvetujejo.

Po vzgledu zadrugarjev v Nemčiji, ki prirejajo že od leta 1885. naprej zadružne shode, se je priredil dne 29. in 30. maja 1906. l. avstrijski zadružni shod na Dunaju, katerega namen je bil, kakor to določajo pravila «Splošne Zveze», skrbeti za ojačenje in razširjanje zadružnih načel in za posvetovanje v vseh zadružnih vprašanjih. Ta prvi avstrijski zadružni parlament je bil zelo dobro obiskan in in so najodličnejši avstrijski zadrugarji na njem poročali in se udeleževali posvetovanj. Poročalo se je

1. o razvoju in stanju kmet. zadružništva na Nižje Avstrijskem,
2. O zadružnem pouku,
3. O zadružnem nakupu in prodaji v splošnem,
4. O pokritju izgub pri zadrugah z omejeno zavezo,

5. O ustanovitvi zadružne državne osrednje blagajne,

6. O pupilarni varnosti hranilnih vlog pri posojilnicah,

7. Načela za poslovanje skladišč,

8. O ustanovitvi in delovanju vinarskih zadrug,

9. Načela za zadružne mlekarne in zadružno razpečavanje jajc,

10. Vprašanje glede obdačenja in plačevanja neposrednih pristojbin po avstrijskih davčnih in pristojbinskih zakonih,

11. Stanje vprašanja vojaške dobave,

12. Članstvo občin pri posojilnicah.

Udeleženci so imeli priliko se poučiti o izkušnjah, katere so si zadrugarji v posameznih zadružnih deželah pridobili, kakor tudi ogledati si razne uzorne zadružne naprave na Nižje Avstrijskem. Zadružni shodi se bodo po potrebi ponavljali.

Deloma kot uspeh zadružnega shoda se mora zabeležiti načrt zakona za ustanovitev državne zadružne osrednje blagajne, katerega je vlada predložila državnemu zboru v l. 1906. in katerega misli predložiti tudi novi zbornici. Ta osrednja zadružna blagajna je neobhodno potrebna za avstrijske zadruga, posebno v onih deželah, katere so gospodarsko zanemarjene. Osobito mi Jugoslavnani težko pričakujemo ta zavod, ker smo uverjeni, da bo naše zadružništvo, katero se ne more uspešno razvijati vsled pomanjkanja cenih denarnih sredstev, znatno napredovalo, če se ustanovi tak zavod.

Če pregledamo vse dosedanje zadružno delo v Avstriji, vidimo, da se je v primeroma kratkem času zelo mnogo storilo, da so se zelo razširile Rajfajznovke in v nekaterih deželah mlekarne. V bodoče bo treba snovati Rajfajznovke osobito v Galiciji, Dalmaciji in Istri ter produktivne, nakupovalne in prodajalne zadruga v vseh avstrijskih deželah. Glavna naloga pa, ki čaka zadrugarje v bodoče, je izpopolnitev dosedanega zadružništva in pridobitev najširših ljudskih slojev za zadružništvo. Dal Bog, da bi zadružništvo v Avstriji tudi v prihodnji dobi tako napredovalo, kakor v prejšnjih dobah!

Prednosti premakljivih panjev.

(Nadaljevanje.)

3. Delo s premakljivimi panji je veliko lepše in lažje. Vsako jesen se mora nekaj (slabih) panjev podreti; boljši se pustijo za pleme. Kako stori to stari čebelar? On čebele podkadi z žveplom ali smodnikom, ter jih tako umori, da jim vzame

strd. Ali pa ni to nečloveško? Ne samo, da oropa, kar mora storiti, vzame še ubogi živalici življenje, vkljub temu, da od tega nima čisto nič! To se ravno tako zdi, kakor da bi kdo kravo ubil, ako jo hoče pomolžiti. Da se s tem tudi strd nekaj usmrdi, mi ni treba še povdarjati. Nekterim se le smili pridna žival, ki mora iz gole brezbriznosti umreti, vsled česar se je poskusilo v zadnjem času, čebele v svrhu odjemavanja medu le omotiti (z bovistrom ali žveplenim etrom). Pisec je to poskusil; toda večina čebel je, če so tudi začasno zopet oživela, prej ali slej le podlegla strupenim uplivom. Panj pa razdreti, ne da bi ga omotil ali podkadil, je le nevarno, ker razkačene čebele preveč pikajo. Naj se pa že postopa tako ali tako, nikoli se ne more izogniti pacariji, ki nastane s tem, da mora človek naravnost prijeti strd z roko, kar je vrh tega še jako neokusno. Čisto drugačno je delo pri premakljivih panjih! Tukaj je res prijetno in zabavno združevati, ko se polni okvirji jemljejo s kleščami iz panja, ne da bi se roka količkaj dotaknila strdi, in ne da bi se pri mirnem, previdnem ravnanju čebele razkačile in izzivale k pikaniu. S pipo tobaka se mirno odstrani okno, ter ravnatoko mirno in počasi dajajo sati na potrebno stojalo. Da moram vsak sat pregledati po matici in jo odvzeti (umoriti) mi ni treba še posebej povdarjati. Čebele se, ako smo jih pustili nekaj časa na luči in zraku tako splašijo, da na pikanje popolnoma pozabijo. Planejo čez strd in ko so se je najedle, stresemo jih z močnim sunkom pred panj, kterege hočemo pustiti za pleme in kteremu hočemo ljudstvo pomnožiti, živalice se potem proseč počasi splazijo v tuj panj in ker so prinesle seboj veliko strdi, jih domačinke rade sprejmejo in ne nastane nikak tepež. Ali ne ravnamo s tem kot ljudje, hvaležni ubogi živalici, ki ji pustimo za njeno pridnost vsaj življenje?! Poleg tega pa na ta način sebi le koristimo. Ljudstvo se tako močno pomnoži, se po zimi bolje ogreva, prihodnjo pomlad pa se vrže z združenimi močmi na delo in majnika bomo imeli od takega panja močen roj in obilo medu. Da bi zarad tega čebele čez zimo znatno več pojedle, ni res; res malo več potrebujejo, toda primeroma le malo več, za kar nas potem spomladi bogato odškodujejo. Sicer bi bilo pa grdo od nas, ako bi čebelam ne privoščili tega, kar je njihovo; žalibog je dosti takih, ki se boje za vsako kapljico medu, katero pojedó. Pravi čebelar bo gledal v prvi vrsti na zabavo, v drugi še le na dobiček; stvar se vedno obrestuje, dostikrat prinese tudi lep dobiček. požrešnost pa je grda lastnost! —

4. Čebelam pridemo v stiski najbolje in najlažje na pomoč, ako jih imamo v novih panjih.

Ako je kak panj brez matice, damo čebele s satovjem vred v drug, zdrav panj; da bi se tepla, se ni treba bati, posebno če so prinesle brezmatične v satovje strd seboj in smo oba panja malo podkadili. Sicer lahko brezmatičnemu panju pridjamo tudi zalogo, iz ktere si še lahko napravijo novo matico; toda jaz sem očiteno nasprotnik takim poskusom. Ne samo, da zgubi brezmatičen panj s časom pogum in je izpostavljen taticam pride pomoč navadno prepozno; zakaj predno se matica izvali, se čebele že postarajo, in potem je še veliko vprašanje, če se matica oplodi. Čebelar ne sme nikoli gledati na število panjev, ampak le na močne panje. Ako torej izgubi močan panj matico, mu pridenemo slabiča z dobro matico, narobe pa ga združimo s kakim drugim slabejšim panjem, kteremu hočemo pomagati. Včasih se res človeku, posebno začetniku toži, število skrčiti, toda korist, če slabiča obdrži, je le navidezna, v istini trpi škodo. Posebno spomladi se takega slabiča ne more spraviti na noge; človek ga krmi in bogvekaj vse; med tem so močnejši panji že odrojili in kmalu bodo roji boljši, kakor je slabič, za kterege smo toliko žrtvovali. Boljši je jeden močen panj, kakor dva slaba, in naj čebelar posebno spomladi to geslo uvažuje. Seveda moramo jednemu slabšemu od obeh panjev, ki ju hočemu združiti, prej vzeti matico. — Vse to pa se najlažje zgodi le pri panjih s premakljivimi sati. Krmljenje je pri takih panjih tudi lahko. Dostikrat se zgodi, da čebele pri skledici strdi od gladu umro. Mrzlo je še, da si ne upajo iz gnezda, ker bi v tem slučaju otrpnile, in zaradi tega gredo rajši v skupno smrt. Novi čebelar si lahko na več načinov pomaga: ali vzame tak panj v toplo sobo, in mu tam da v gnezdo par satov strdi, ali mu pa da pod satovje v nizko kositarsko skledico toplega medu; prostor, v kterege smo pri vzimovanju čebele stisnili, se s tem tako zagreje, da čebele lahko zapustijo gnezdo in pridejo do hrane.

Sploh je uspešno izzimovanje mogoče le pri modernih panjih. Ko se spomladi narava oživlja, treba je opazovati vsak panj; paziti se mora, če ima matico, če ima dovolj hrane, in sumljivca preiskati. Treba ga je tudi osnažiti in posebno povdarjam, da je treba odstraniti plesnivo satovje. Ako bi mi tega ne storili, zgrizejo ga čebele, kar jih gotovo stane dosti truda in časa.

5. Koliko so vredni premakljivi panji, pokazalo se je posebno letos, ko je bila paša tako bujna, da si jo bo treba zapomniti. Prva spomlad bila je skrajno neugodna; maja pa so se panji tako razvili, da se je bilo čuditi. Strd je kar tekla v celice in vedno se je moralo prostore razširjevati in pridajati novo satovje. Vsadil sem še

potem prve roje na izdelano satovje in tako sem dobil od deveterih starcev, vkljub temu, da sem še pet rojev oddal, nekaj okoli 210 kilogramov strdi, kar znaša ravno toliko goldinarjev. Dosegel sem pa to le zaradi tega, ker sem imel dovolj satovja, tako, da je bilo treba čebelam le nositi. Zato pozivljam cenjene bralce naj postanejo čebelarji, naj si pa omislijo panje s premakljivim satovjem, ker je le od teh pričakovati poleg zabave tudi dobiček.

Nekaj o reji svinj.

Ker stroški kmetijskih gospodarstev rapidno rasejo, je treba resno razmotrivati sredstva, s katerimi bi se dali izboljšati naši dohodki. To razmotrivanje je tem večje važnosti sedaj, ko nam preti nevarnost, da nam vtegnejo vkljub naraščujočim stroškom vsahniti nekateri zdatni dohodki. Za marsikatero kraje na Spodnjem Štajarskem so vsehnili viri iz vinogradov, opustošenih po trtni uši, in letošnja nizka cena hmelja je za Savinjsko dolino naravnost katastrofalnega pomena. Tudi sadja že nekaj let ni posebno obilo. Umevno je tedaj, da je premnogo naših kmetovalcev v velikih skrbih, kje da bodo jemali potrebni denar. Edina tolažba je pač, da je živinska cena dokaj ugodna, in upati je, da se bodo vzdržale ugodne cene tudi v prihodnje. Posebno imenitno so se dvignile cene pri svinjah. Ni še toliko let od tedaj, ko so se prodajale opitane svinje po 36—40 kr. kilogram klavne teže, a danes se prodajajo po 1 K 20 v do 1 K 40 v. To je gotovo lepa cena, ki bi naj vzpodbudila marsikatero kmetovalca, da bi obredil poleg svinj za domačo potrebo tudi kakšen komad za prodajo. Ker potrebščine, posebno glede zabele vendar rasejo od leta do leta, ni lahko misliti, da bi cena te živine znatno padala. Pač pa je znano, da samo tukaj v Savinjski dolini premnoge družine, ki ne rede svinj doma, niti za drag denar ne morejo dobiti odebeljenih svinj. Naj bi se torej ondi, koder je mogoče, pridelovalo v večji meri korenstvo, t. j. krompir, korenje, pesa itd., ter skrbelo, da se pridelava dovolj koruze, ki v naših krajih vendar dobro uspeva, da bi se pridelalo dovolj piče in obloje za te koristne ščetinarje. Pomisliti je treba, da dobi že srednji kmet, ki proda le dvoje praseta s skupno ceno vsaj 100 kg že 120 K, s čemur plača lahko ves davek in mu še nekaj ostane. Mimotelega se dobijo za mlade zizne pujske tudi jako lepe vsote, saj so se plačevali letošnjo spomlad komaj po 6 tednov stari celo po 18 K komad! — Sitno je pri celi stvari pač to, da so svinje neznansko občutljive in da jih zatirajo pogubne kužne bolezni. Toda

razširjenje teh nevarnih bolezni pospešujemo v veliki meri mi sami, ker pri reji svinj premalo skrbimo za snago. Naši svinjski hlevi so prave mučilnice, prave straniške jame, in ker so te živali zelo ješčje, mislimo, da je za nje vse dobro, da hočejo požreti. Toda to brezbržno ravnanje je skrajno napačno in naši svinjereji prav zelo škodljivo. Ravno svinje so glede piče, snage in zdravega zraka prav zelo občutljive in mimotelega je takšna nesnaga najugodnejše torišče za izcimljenje in vgnezenje morilnih svinjskih bolezni. Zelo bi nam bilo v korist, ko bi se vsi ravnali po vzgledu onih gospodarjev, ki so si umislili za svoje svinje lepe, zidane, zračne svinjake in ki ravnajo s svinjami tako, kakor modri sosed Razumnik, čegar nauki so popisani v izvrstni knjigi, ki jo prodaja kmetijska družba kranjska za eno samo krono. Tudi bi bilo našemu navadnemu plemenu jako v prilog, ako bi se skrbelo zato, da bi se nabavili mrjasci žlahtnih angleških plemen, da bi se ž njimi izboljšala naša pasma. Ne priporočali bi pa rediti le čiste angleške pasme, ker so iste za naše razmere vsekako preveč občutljive.

Letošnje sadje.

Škoda, da je letos sadje odcvetelo precej nenakomerno. Kajti ko bi bili glede tega na boljšem, bi imeli letos krasno sadno letino. Tako pa je sreča doletela le one kraje, koder so bile okoliščine ob času cvetja ugodne. Prekrasno vreme, kakoršno se smehja nad materjo zemljo že od spomladi sem, ni samo povzročilo, da je dozorel »ognjeni sok na vinski trti«, kakor že davno ne, ampak v tem milem toplem vremenu se je tudi sadje razvilo, da je veselje! Tako lepih jabolk že nismo videli od leta 1898 sem. Ta vrsta sadja je letos vsaj tukaj v celjskem sadnem okolišju tako glede oblike, kakor glede finega okusa naravnost izborna. Naš staroslavni mošancelj je letos razvit, da ga človek komaj spozna; zlata parmena, navadno drobna in grintava, je letos krasna, kakor vrtnica; prežlahtni rambur je neverjetno debel; dišeča ananas se blišči v nenavadni popolnosti in naš stari prijatelj, kosmač, je lep in finega okusa, da mora zadovoljiti tudi najbolj razvajena usta. Tudi namizne hruške, katerih imamo žalibog še vse premalo so letos krasno uspele in tako izvrstnega okusa, da bi jih celo angeljčki jedli, ko bi imeli usta. S posebnim zadovoljenjem pa moramo tudi povdarjati, da ima naše žlahtno blago ceno, kakoršne še ni imelo nikdar poprej. Meterski stot lepih jabolk se plačuje po 30—36 kron! To je naravnost imenitna cena in srečen je letos tisti, ki ima dovolj sadja

za prodajo, kajti kupci gredo za sadjem, kakor muhe za strdjo! Ali nam niso ta dejstva resen opomin, da bi se malo bolj živo poprijeli umnega sadjarstva! Zares, kdor ni gluhi in slepi, letošnja izkušnja ga mora izmodriti, da bode, seveda če so mu okoliščine ugodne, kaj več storil za to žalibog še preveč zanemarjeno stroko, kateri se obeta v naših ivrstnih legah in ugodnem podnebjju tako lepa prihodnost. — Ne smemo pa zamolčati, da ne ravnajo s sadjem prav niti tisti, ki ga pridelajo, ni prekupci. Še vedno se ustavljamo malenkostnemu trudu, da bi sadje obirali in to kar najskrbneje mogoče, marveč ga tuintam še po stari navadi tresejo. Človeka zares jezi, ko najde pri sadnih trgovcih sicer lepo vrasla, toda neznansko grdo obtolčena jabolka. Tudi se premalo uvažuje, da se smejo posebno jabolka spravljati šele tedaj, ko so popolnoma zrela. Da so takemu napačnemu ravnanju mnogokrat krivi sadni prekupci sami, se žal, tajiti ne more. Dostikrat ti ljudje ne morejo dočakati, da bi sadje donorelo in se previdno obralo, ampak dado zgromaditi skupaj vse, še napol zeleno in neizbrano, da ima le podobo jabolke. Da potem takšna roba ne povzdiguje ravno veljave štajarskega sadja v tujini, je pač jasno, a to prekupce malo briga, samo da le oni vtaknejo v žep masten dobiček. Vsekako bi bilo potreba, da bi se čimprej osnovala pri nas splošna sadjarska zadruga, ki bi vzela v roke razumno razpečavanje našega svetovnoznane sadja.

Obligatorična revizija, kakor je ista predpisana po zakonu od 10. junija 1903, drž. zak. št. 133 za vse zadruga, torej tudi za Zadružne Zveze, se je izvršila pri naši Zvezi pretečeni teden od 22. do 26. oktobra t. l. Ker je naša Zadružna Zveza član Splošne Zveze kmetijskih zadrug avstrijskih na Dunaju, katerej je predsednik g. baron dr. Pavel Störck in ker je v zmislu zgoraj navedenega zakona podvržena torej obligatoričnim revizijam te Splošne Zveze, je odposlala ista, kakor je to dolžna, dva odlična strokovnjaka kot svoja revizorja. Izvršila sta revizijo namreč g. Jos. Fashingbauer, predsednikov namestnik Splošne Zveze in nižjeavstrijski deželni računski svetnik ter g. Karol Hudabiunigg, štajarski deželni računski revident z vso intenzivnostjo in natančnostjo. Revizijski zapisnik, kakor tudi poročilo za občni zbor, ki sta ju sestavila imenovana dva revizorja, sta vse hvalepolna zaradi lepe uredbe naše Zadružne Zveze ter zlasti zaradi v vsakem oziru dobrega in pravnega vodstva iste. Ko dobimo prepise revizijskega zapisnika in poročila ju objavimo. Reviziji so prisostvovali menjaje se ve-

činoma vsi udje načelstva in nadzorstva; ob sklepu revizije pa se je vršila skupna seja pri katerej sta gg. revizorja poročala o vspehu svojega preiskovanja. Ta vspeh obligatorične revizije je najlepše zadoščenje načelstvu, nadzorstvu, ravnateljstvu in uradništvu za njihovo požrtvovalno delovanje v prid slovenskega združništva in občega napredka na narodno-gospodarskem polju. Izid revizije pa je dokazal tudi na najeklatantnejši način, kako neosnovana so bila razna dnevna zlobna obrekovanja in izmišljena natolcevanja vsakovrstnih naših nasprotnikov, češ da se bavi Zadružna Zveza s politikom, da podpira politične liste in politične stranke, kajti revizorja sta se prepričala ter izrecno konštatovala, da more roditi take govornice le zlobnost, in da Zveza v navedene ali podobne namene ni izdala niti vinarja. Tega se bode strogo držala Zadružna Zveza tudi v bodoče, naj butajo v njo še taki valovi ter se ne bode pustila od nikogar zvačiti na opolzla tla, za kakoršna v združništvu ni mesta, nego bode ostala slej ko prej zvesta intencijam svojega ustanovitelja ter določilom svojega programa.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje: (Posoj. v R.) Tukajšnja sodnija ima za neko stranko naloženih K 2000.—. Obresti za leto 1906. vzdignila je letos. Sedaj pa zahteva, da izplačamo še letošnje (tekoče), do 27. maja t. l. narasle obresti. — Ali smo dolžni davkarji oz. sodniji ugoditi?

Odgovor: Zahteva sodnije ozir. davčnega urada, da bi morali izplačati tekoče obresti od hranilne vloge med letom je popolnoma neopravičena in tudi po pravilih neutemeljena ter nikakor niste dolžni zgorajšnjemu ukazu ugoditi, ako tega iz kulantnosti nočete storiti.

Razjasnite torej imenovani oblasti § 37 Vaših pravil, iz katerega sledi, da se obresti le celoletno kapitalizujejo in da je mogoče obresti od hranilne vloge med letom vzdigniti le takrat, ako se hranilna vloga s kapitalom vred popolnoma realizuje.

Kakor pa že zgoraj rečeno, lahko imenovnemu uradu iz kulantnosti ustrezete; vendar Vam pa takih izjem zaradi drugih strank ne priporočamo.

Vprašanje: (Posuj. u V.) Prosimo Vas, da nam javite, kako stoji pri Posojilnici stvar glede ekvivalente, je li so one dolžne plačati ekvivalno pristojbino, od katerega časa in v kojoj meri?

Odgovor: Vse one pridobitne in gospodarske zadruga, torej vse naše posojilnice in hranilnice, ali kakorkoli se že imenujejo, ki so osnovane na podlagi združnega zakona od 9. aprila 1873,

drž. zak. št. 70, so glede premičnega premoženja pristojbinskega namestka popolnoma proste. Le glede nepremičnega premoženja t. i. glede posestev, so posojilnice podvržene zgoraj navedenemu pristojbinskemu namestku, ki znaša $1\frac{1}{2}\%$ vrednosti istih s pritoklino vred.

Ta oprostitev od pristojbinskega namestka glede premičnega premoženja, odnosno odmero istega od nepremičnin, se vpira na § 2 zakona od 27. decembra 1880, št. 1, drž. zak. iz l. 1881. Glej XI. Letopis za leto 1900 str. 87.

Vprašanje: (H. i. p. v L. i. P.) Ali so dolžne posojilnice plačevati rentni davek in v kakšnih obrokih?

Odgovor: Posojilnice so dolžne plačevati rentni davek v zmyslu §§ 124 do 152 zakona od 25. oktobra 1896 drž. zak. št. 220. Vendar uživajo glede rokov za plačevanje naše članice posebne ugodnosti, kakor nam jih je dovolilo visoko c. kr. finančno ministrstvo, o čemur smo tudi pisali v letošnji »Zadrugi« št. 8. str. 166. Ako izplača posojilnica do 30. junija t. l. kaj obresti od hranilnih vlog, mora plačati od istih $1\frac{1}{2}\%$ davka po tiskovini obrazec C, katera se dobi pri vsakem davčnem uradu zastoj. Tak obrazec se mora izpolniti v dveh izvodih, od katerih eden ostane ob priliki plačevanja v davčnem uradu, od drugega pa ostane kupon kot uradno potrdilo pri posojilnici, med tem, ko se izkaz, na katerem je potrjeno plačilo rentnega davka, predloži z nekolokovanim dopisom c. kr. okrajnemu glavarstvu kot davčnej oblasti prve stopnje v dokaz plačila. Ako pa posojilnica do 30. junija t. l. ni izplačala nikakih obresti, naj v tem smislu okrajno glavarstvu obvesti. Redno se izplačujejo tekoče obresti od hranilnih vlog itak le takrat, ako se cela vloga popolnoma realizuje. Znesek, od katerega je plačati rentnino in ki ga je vpostaviti v izkaz C nam pokaže razdelnik izdatkov, ki se v to svrhu zaključi z dnem 30. junija, v rubriki: »Izplačane obresti hranilnih vlog«. Rok za plačilo rentnega davka od v prvi polovici leta izplačanih hranilnih vlog je za vse Raiffeisenovke celoleten in sicer je plačati rentnino najdalje do konca julija prihodnjega leta. V splošnem pa opozarjamo na zgoraj navedeni članek, v katerem smo vse natančneje razložili.

Vprašanje: (Km. p. v C.) Prosimo naznanila, če in za kako vsoto je zavarovana naša posojilnica proti vlomu oz. tatvini?

Odgovor: Vse naše zadruge, ki imajo želežne proti ognju varne blagajne, so zavarovane po nasproti ulomu in tatvini, izvzemši one, katere so morebiti taka zavarovanja s kako družbo že poprej in naravnost sklenile.

Posebej še opozarjamo, da je zavarovana vsaka naša na novo ustanovljena zadruga proti ulomu in tatvini od dneva, ko je izvršeno registriranje. Zavarovana je gotovina do vsake visokosti, nadalje vrednostne listine, srečke in druge vrednostne stvari do najvišjega zneska po 10.000 K (deset tisoč kron). Zavarovalnino plačujemo mi sami, ne da bi jo zaračunali zadrugam.

Vprašanje: (P. v. V.) Ali smo dolžni dati pojasnila oblastim v zadevi hranilnih vlog?

Odgovor: Glede teh pojasnil smo Vam še posebej obširno pisali. Ker pa je zadeva važna tudi za vse druge naše članice opozarjamo v tem oziru na naše članke v VIII. Letopisu za leto 1897 na strani 70, v XI. Letopisu za leto 1900 na strani 86, in v XIII. Letopisu za leto 1902 na strani 173.

Književnost.

Zimski večeri, ki so izhajali v »Zadrugi«, so izšli kot ponatis s posebni brošuri ter jo je dobili pri Zadrugi Zvezi v Celju za ceno po 25 vinarjev všteti poštnino. Ker je snov, ki je prirejena po C. W. Kaiser-ja nemškem izvirniku »Der praktische Raiffeisenmann« za slovenske razmere jako zanimiva, priporočamo, da si nabavijo brošuro vse hranilnice in posojilnice, zadruge, kmetijska društva, čitalnice, bralna in izobraževalna društva, ljudske in šolske knjižnice, šolska vodstva itd. pa tudi posamezniki zlasti oni, ki se zanimajo za razvoj kmetijskega združništva ter za snovanje Raiffeisenkih hranilnic in posojilnic. Večje posojilnice in zadruge naj bi naročile po več izvodov skupaj ter iste brezplačno razdeli med svoje združnike. V nobeni kmečki hiši ne bi smelo manjkati brošure, ki je jako podučljiva. Kdor naroči 100 komadov skupaj dobi 10 brošuric povrh. Vsem našim članicam smo poslali po eden izvod brezplačno ter pričakujemo, da si jih bode vsaka večje število tudi naročila. Zadrugarji segajte pridno po aktualnem združnem črtivu, kakoršnega imamo Slovenci še vedno mnogo premalo ter podpirajte izdajatelje in zalagatelje s čitanjem in naročanjem, kar jim bode v bodrilo za nadaljšno rodoljubno delovanje!

Dijaški almanah 1907/8. Pod tem naslovom je izdala eksekutiva narodno-radikalnega dijaštva letos svoj prvi dijaški koledar, ki je objednem prvi slovenski dijaški koledar.

Koledar je razdeljen v dva dela, v informativni del, ki podaja pojasnila o šolah, katere naše dijaštvo pohaja, o študiju na teh šolah ter informacije o našem slovenskem dijaštvu. Clanki pa obravnavajo nekatera, sedaj tudi za naše moderno slovensko dijaštvo aktualna vprašanja. V koledarju so izpuščeni godovi, mesto njih pa so uvrščeni spominski dnevi, iz slovenske, svetovne in slovenske preteklosti, kar ima gotovo mnogo praktične vrednosti.

Prav hvaležni smo slovenski narodno-radikalni omladini, da nam je podala to lepo sliko svojega razvoja in napredka, gotovo bo marljivo segalo po tem almanahu slovensko dijaštvo, in vsak slovenski inteligent, ki mora gledati z zanimanjem in ljubeznijo na naš narodov naraščaj, na resno in delavno mladino.

Koledar stane 1 K in se dobiva pri Schwentnerju v Ljubljani in v »Prosveti« Mestni dom, Ljubljana.

Kmečka posojilnica je naslov brošuri, ki jo je sestavil g. Andrej Žmavc, potovalni učitelj nemške zveze »Verband landwirtschaftlicher Genossenschaften« v Gradcu, ki obsega 80 strani in je bila natisnjena v Mariboru. Brošura ima sledeči obseg: Predgovor, kmečka posojilnica, uzorna pravila graške nemške zveze na slovensko prestavljena in prilagoden ter razni formulari za pristopno izjavo, zapisnik itd. V brošuri je zbral sestavljatelj marsikaj koristnega, česar ta ali oni morebiti še ni imel prilike izvedeti ali čitati do sedaj iz raznih drugih virov in jo priporočamo zlasti še vsled tega, ker

poznamo g. pisatelja kot veččega zadrugarja in ker je isti zapisal v predgovoru, da je napisal knjižico iz odkritosrčne ljubezni do kmečkega ljudstva in dobre stvari in ker je knjižica slovenska, gotovo v prvi vrsti iz odkritosrčne ljubezni do našega slovenskega kmečkega ljudstva. S pisateljem vred smo tudi mi mnenja, da je prava kmečka hranilnica in posojilnica najboljši začetek domačega, mi pravimo narodnega ali slovenskega kmetijsko-zadružnega delovanja. Četudi se pisatelj tuptam ni mogel izogniti marsikaki pikri besedi, ki jo pač dobro razumejo vsi oni, katerim je namenjena in ki poznajo sedanje vrvenje na kmetijsko-zadružnem polju, je vendar knjižica v obče dobra in jo brez predsodkov lahko priporočamo za razvoj in napredek našega kmetijskega zadružništva se zanimajočim činiteljem in pospeševalcem.

Seznam jugoslovanskih zadrug.

ki so bile po izidu oktoberske številke »Zadruga« regis- trovane v zadružnih registrih trgovskih sodišč oz. na novo ustanovljene.

Globoko (Štajarsko, okrož. sodišče Celje) Hranil- nica in posojilnica v Globokem, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Poljčane (Štajarsko, okrož. sod. Maribor) Kmečka hranilnica in posojilnica v Poljčanah, registrovana za- druga z neomejeno zavezo.

Vurberg (Štajarsko, okrož. sod. Maribor) Hranil- nica in posojilnica v Vurbergu, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Ljubljana (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Zveza mlekar- skih zadrug v Ljubljani, registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Urem (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Zadružna gostilna, vpisana zadruga z omejenim poroštvom v Do- lenjem Uremu.

Dobje (Štajarsko, okrož. sod. Celje) Hranilnica in posojilnica v Dobju, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Zibika (Štajarsko, okrož. sod. Celje) Hranilnica in posojilnica v Zibiki, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Šmartno v rožni dolini (Štajarsko, okrož. sodišče Celje) Kmečka hranilnica in posojilnica v Šmartnem v Rožni dolini, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Sv. Primož nad Muto (Štajarsko, okrož. sod. Ma- ribor) Hranilnica in posojilnica pri Sv. Primožu nad Muto, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Podljubel (Koroško, dež. sod. Celovec) Hranilnica in posojilnica v Podljubelju, registrovana zadruga z ne- omejeno zavezo.

Čitluk (Dalmacija, okrož. sod. Šibenik) Prominska seoska blagajna za štednjo i zajmove, registrovana za- druga na neograničeno jamčenje.

Imotski (Dalmacija, okrož. sod. Split) Hrvatska pučka blagajna za štednjo i zajmove, zadruga uknjižena na neograničeno jamčenje.

Lečevica (Dalmacija, okrož. sod. Split) Seoska blagajna za štednjo i zajmove, zadruga uknjižena na neograničeno jamčenje.

Studenci (Dalmacija, okrož. sod. Split) Hrvatska pučka blagajna za štednjo i zajmove, zadruga uknjižena na neograničeno jamčenje.

Vrlika (Dalmacija, okrož. sod. Šibenik) Srpska zemljeradnička zadruga protokolirano udruženje sa ne- ograničenim jamstvom.

Dubrovnik (Dalmacija, okrož. sod. Dubrovnik) Potrošna kooperativa, registrovana zadruga sa ograni- čenim jamstvom.

Petrovče (Štajarsko, okrož. sod. Celje) Kmečka hranilnica in posojilnica v Petrovčah, registrovana za- druga z neomejeno zavezo.

Horjul (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Živinorejska zadruga za Horjul in okolico, registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Sv. Trojica nad Cerknico (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Hranilnica in posojilnica pri Sv. Trojici nad Cerknico, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Ljubljana (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Mle- karska zveza v Ljubljani, registrovana zadruga z ome- jeno zavezo.

Kranj (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Hranilnica in posojilnica v Kranju, registrovana zadruga z neome- jeno zavezo.

Vipava (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Prva vi- pavska vinorejska zadruga v Vipavi, registrovana za- druga z omejeno zavezo.

Kropa (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Hranilnica in posojilnica v Kropi, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Lokve (Primorsko, dež. sod. Trst) Gospodarsko in konzumno društvo v Lokvi, vpisana zadruga z ome- jenim poroštvom.

Artiče (Štajarsko, okrož. sod. Celje) Hranilnica in posojilnica v Artičah, registrovana zadruga z neome- jeno zavezo.

Iz zadružnega registra se je izbrisala:

Orašac (Dalmacija, okrož. sod. Dubrovnik) Seoska blagajna za štednjo i zajmove na Orašču, vsled jedno- glasnega sklepa zadružnikov.

Zadruže in gospodarske vesti.

I. Vseslovenski shod perutinarjev in rejcev vseh malih domačih živalij se je vršil v nedeljo, dne 27. oktobra t. l. v Ljubljani. Shod je priredilo »prvo slo- vensko društvo perotinarjev v Tržiču na Gorenjskem«.

Letošnja vinska letina je bila povsod nepriča- kovana ugodna, take kapljice. kakor se je pridelala letos, že pač dolgo ni bilo. Grozdje je lepo dozorelo in trgalo se je z malimi izjemami ob lepem vremenu. Mošt je imel veliko sladkorja, pa malo kisline, tako bo torej letošnje vino izredno močno. Zeleti je le, da bi ga naši vinogradniki tudi dobro prodajali, da si opomorejo iz denarnih stisk. Treba bo na raznih krajih vinske sejm, da se kupci seznanijo z našo dobro letošnjo kapljico.

Prvi vseslovenski trgovski shod se je vršil v nedeljo dne 20. oktobra v Ljubljani. Udeležnikov je bilo nad 400, iz Štajerske komaj 14, iz Koroške 4. Med drugi- mi zanimivimi poročili omenjamo referat g. dr. Tume o pomenu Trsta za slovensko narodnogospodarsko živ- ljenje. Želimo da bi storjeni sklepi in sprejete resolucije prešle skoro v življenje!

Srbska živina na dunajskem sejmu za klavno živino. Na centralni živinski sejm na Dunaju se je pri- gnalo 23. septembra t. l. okoli 500 in 30. septembra okoli 1000 glav volov pod imenom bosanske živine, ki pa se je splošno spoznala kot srbska živina. Ker je uvoz živine iz Srbije prepovedan, se je ta živina le utihotapila. Uvoz srbske živine se je prepovedal iz zdravstvenih vzrokov. Avstrijska centrala za varovanje kmetijskih koristi je odločno ugovarjala proti takemu kršenju državnih določb. Vlada je storila takoj vse, da se cela zadeva natančno preišče.

Splošna zveza kmetijskih zadrug v Avstriji, ki je v korist boljše uporabe domače živine osnovala za upo- rabo živine na Dunaju kmetijsko postojanko se je tudi odločno uprla temu nepostavnemu uvozu srbske živine, ki hudo oškoduje domačo živinorejo. 7. oktobra se je zopet prignalo na dunajski trg okoli 400 srbskih volov. V tem leži tudi vzrok, da so cene naši živini tako padle, ker pride toliko živine iz Bosne in Srbije preko Bosne na naše živinske trge.

Na zadružni šoli v Darmstadtu študira letos naš štajerski rojak pravnik g. Miloš Stibler.

S 17. oktobrom 1907 je začel v Ljubljani izhajati list »Slovenija« kot glasilo narodno-napredne stranke. Kakor posnemamo iz prve številke se bo list pečal tudi z narodno-gospodarskimi in zadružnimi vprašanji.

Vinogradnike, ki so dobili brezobrestna posojila iz državnih in deželnih sredstev opozarjamo, da ne za- sajajo zrigolan svet s trtno sorto, imenovano »šmarnica« — ker ta sorta ne kljubuje trtni uši. Šmarnico uniči trtna uš ravnotako kakor našo domačo trto. Vino, ki ga daje šmarnica, je jedno najslabših. Posestnikom, katerim se je imenovano posojilo podelilo in sadijo v obremen- jenihi vinogradih šmarnico — se bo posojilo brez izjeme odtegnilo!

„Denarna centrala Zadrुžne Zveze v Celju“
izkazuje z 29. oktobrom 1907 naslednji denarni
promet in bilanco:

Stanje deležev koncem leta 1906	K	113.790'—
Vplačani deleži	»	4.500'—
Skupaj	K	118.290'—
Izplačani deleži	»	10'—
Stanje deležev	K	118.280'—
Stanje pasivnih tekočih računov koncem leta 1906	K	1.530.409'19
Prejeti pasivni tekoči računi	»	1.843.363'41
Skupaj	K	3.373.772'60
Vzdignjeni pasivni tekoči računi	»	1.402.115'20
Stanje pasivnih tekočih računov	K	1.971.657'40
Stanje aktivnih tekočih računov koncem leta 1906	K	1.626.384'72
Izplačani aktivni tekoči računi	»	1.313.284'53
Skupaj	K	2.939.669'25
Vrnjeni aktivni tekoči računi	»	1.080.385'54
Stanje aktivnih tekočih računov	K	1.859.283'71
Gotovina, poštna hranilnica in na- ložbe	K	279.889'04
Denarni promet je znašal v oktobru:		
prejemki	K	6.174.932'83
izdatki	»	6.170.792'78
Skupni denarni promet toraj v oktobru (do 29. 10. 1907)	K	12.345.725'61

Našim članicam!

V proslavo 70letnice očeta slovenskega
zadrुžništva g. Mihaela Vošnjaka je založila
goriška tiskarna A. Gabršček najnovejšo
slavljenčevo sliko, ki je zares krasno iz-
vedena in je v okras vsaki pisarni. Slika
je izdelana v fotogravuri, vdelana v soliden
in krasen okvir s šipo ter stane z za-
bojčkom vred le 16 K. Slika si je naročilo
doslej še 51 naših članic, dolžnost pietete
naših članic zahteva, da si jo naroče tudi
ostale, ki se še doslej niso zglasile.

Zadrुžna Zveza.

Priznано najboljšе

sejalnice vnovič zboljšane sestava
„Agrikola“,

**jeklene pluge,
brane, valjarje,**

kosilnice za travo, deteljo in žita,

obračalnike, stroje za grabljenje sena in žita,

stiskalnice za grozdje in sadje,

hidravlične stiskalnice,

stroje za mečkanje in robkanje grozdja,

☞ mline za sadje, škropilnice ☞

☒ za trte in druge rastline, ☒

stroje za sušenje sadja in sočivja,

vrtilne pumpe za gnojnico,

izdeluje in razpošilja v **najnovejših, odlikovanih sestavih**

Ustanov. 1872.

PH. MAYFARTH & Co.,

1050 delavcev.

tvornice kmetijskih strojev, livarne in parne fužine **DUNAJ 2/1, Taborstrasse št. 71.**

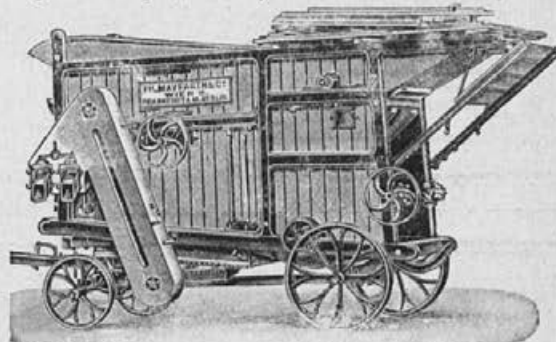
Odlikovan z nad 500 zlatimi, srebrnimi kolajnami i. t. d.

Obširni ceniki s podobami brezplačno.

Zastopniki in preprodajalci se iščejo.

mlatilnice

s patentovanimi tečaji,
prirejenimi za kolo-
barno mazanje (Rollen-
Ringschmierlager), ročne, na vitel in motorne,

vitlje za vprežno živino,

stroje za snaženje žita, trijerje, stroje za robkanje koruze,

stroje za rezanico s patentovanimi tečaji, prirejenimi za
kolobarno mazanje, da jih je možno goniti povsem lagotno.

stroje za parjenje krme, peči za štedilne kotle
in vse druge kmetijske stroje

Zvezna tiskarna v Celju ▲ Schillerjeva cesta št. 3

izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela od navadne do najmodernejše oblike. Ker je bogato založena z najnovejšimi okraski ter opremljena z motornim, oziroma električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v kratkem času okusno, točno in ceno.

VSE PO KONKURENČNIH CENAH!

ZVEZNA TRGOVINA, Celje, Rotovška ul. 2

priporoča sl. posojilnicam, hranilnicam in zadrugam založne tiskovine po znižanih cenah:

	100 pol oziroma komadov	K		100 pol oziroma komadov	K
Obrazec A. Blagajniški dnevnik	kolek	5,-	Opravični zapisnik		5,-
B. Konto za posojila		7-20	Menice, slovenske		4,-
C. Konto za hranilne vloge	kolek	7-20	Skadenčna knjiga za menice		5,-
D. Konto za zadrugne deleže		5,-	Konto hiš		5,-
E. Razdelnik izdatkov		6-40	Zemljeknjižna prošnja		5,-
F. Razdelnik prejemkov		6-40	Rubrum za zemljeknjižne prošnje		4,-
G. Imenik društvenikov (register)		6-40	Obrazec U. Pristopni list		6-40
H. Denarni listek		1,-	V. Izkaz za rentni davek		4,-
I. Listek vzdignjenih hranilnih vlog		1,-	Fascikelni za dolžna pisma	1 par	90,-
K. Referatna pola za dolžnike		1-20	" " pristopne liste	1 "	60,-
L. Poročevalna pola za dolžnike		5,-	" " menice	1 "	60,-
M. Opomin ostalih obresti		1,-	Knjiga za naložen denar št. 600 K/70	kolek	2-40
N. Računski listek za posojila		1,-	izposojila št. 600 K/70	kolek	2-40
O. Konto hranilne vloge		7,-	" " inventar št. 600 K/70		2-40
P. Konto deleži in dividenda	za sklepanje računov	7,-	Imenik (index) vlagateljev 195/548		1-20
R. Konto posojila		7,-	zadruženikov in dolžnikov 195/548		1-20
S. Izkaz o neposrednih pristožbinah		4,-	Zapisnik za sklepe načelstva 400 K/100		2-70
T. Računski zaključek		7,-	" " občnega zbora 400 K/70		2-30
Dolžno pismo		6,-	Ovitki za obrazce O., P., R., po 100 pol po		0,-
Navodilo kako sestavljati letne račune	komad	30,-			

VEZANJE VSEH KNJIG SE PRESKRBI V LASTNI KNJIGOVEZNICI SOLIDNO IN CENO.

Zvezna knjigoveznica, Celje

Schillerjeva cesta šte. 3

se priporoča za vsa v svojo stroko spadajoča dela, kakor: vezanje zapisnikov, raznih liturgičnih in drugih knjig, molitvenikov, izdelovanje map, fascikljev itd. Sprejemajo se tudi vsakovrstna galanterijska dela. Izvršuje vse ceno, hitro in solidno.

Pri gnojenju travnikov, deteljišč in žita ne smemo opustiti poleg gnojenja z Tomasovo žlindro, superfosfatom in kostno moko

**gnojenje z kajnitom
ali 40⁰/₀ kalijevo soljo.**

Pojasnila o teh, kakor tudi drugih gnojilih daje brezplačno:

**kmetijska pojasnjevalnica kalijevega
sindikata Gradec, Raubergasse 11.**

Kalijeve gnojila se dobivajo:

pri c. kr. kmetijski družbi v Gradcu,
pri c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani

pri tvrdki

„MERKUR“

P. Majdič, Celje

in pri drugih tvrdkah.

Dr. E. Volčič, Novo mesto (Ručolovo, Kranjsko)

je uredil in izdal:

1. „Civilnopravdni red in sodni pravilnik“ z drugimi civilno-pravdnimi zakoni. — Knjiga je popolen zbornik pravil označene vrste; koncem tvarine je obširno stvarno kazalo v slovenskem in hrvaškem jeziku. Obseg XII in 909 strani; cena vezani knjigi 8 kron, poštnina 55 vin.
2. „Odvetniška tarifa“, določila o slovenskem in hrvaškem jeziku pred sodišči, sodne pristojbine. Obseg 75 strani (20 tabel); cena 1 K 80 v.

Knjigi se dobivata pri dr.-ju Volčiču in pri knjigotržcih.

Klajno apno,

katero se je skozi
14 let izbornob-
neslo, se dobiva
najbolj po ceni pri

Mih. Barthel & Comp.
Dunaj X/3. Siccardsburggasse 44.

Popis in ceniki zastoj

Dopisuje se v slovenskem jeziku.

! Varne pred ognjem in vlomom !

Blagajnice

prodaja v vseh velikostih, najboljše izdelane, firma ki obstoji že nad 30 let

S. BERGER

DUNAJ, I. Wipplingerstrasse 29.

Vzorci so v rabi in se lahko ogledajo pri „Zadružni Zvezi v Celju“ in pri mnogih drugih posojilnicah in hranilnicah v vseh slovenskih pokrajinah.

ÚSTŘEDNÍ BANKA ČESKÝCH SPOŘITELN

(Osrednja banka čeških hranilnic)

PODRUŽNICA V BRNU
Ferdinandova ulica 29.

Centrala v Pragi

PODRUŽNICA V TRSTU
Piazza del Pontarosso 3.

PODRUŽNICA V LVOVU
ulica Karola Ludvika b. 33.

I. Ovocna ulica 15.

PODRUŽNICA NA DUNAJU
I. Wipplingerstrasse 22.

Izvršuje vsakovrstne bančne transakcije: Tekoče račune. Uloge. Vrednostne papirje. Eskomptuje menice denarnih zavodov. Občinska, komunalna in okrajna posojila. Valute, devize, inkaso in izplačila. Financiranje gradenj javnih korporacij.

Izdaja in prodaja 4% bančne zadolžnice, katere se zamorejo uporabljati glasom zakona za nalaganje denarja sirot, dalje kot fondi, kavcije itd.

ODDELEK za VADIJE in KAVCIJE.

Natančneje pojasnila daje ravnateljstvo.

10-3

Franc Nechvíle

tovarna vinogradniškega orodja, strojev za kletarstvo in kovinskih izdelkov

na Dunaju V/1, Margaretenstrasse 98/II.

Ustanovljeno 1882. Telefona št. 1556. Brzojavi: Nechvíle Telefon,

izdeluje:

Sadne in vinske stiskalnice, sadne mline.

Stroje in priprave za uporablanje sadja.

Brizgalnice za sadno drevje, vozne in samotvorne, za male in velike obrate.

Priprave za namazanje in desinficiranje «Unicum», za pobeljenje sadnega drevja z apnom, nadalje za beljenje pročelij, kletarstev, hlevov itd.

Peronospora-brizgalnice patent »Austria«, sestav c. kr. kmetijske družbe na Dunaju.

Razprašilnike za žveplo «Vindobona».

«Kober», patent. priprave za vbrizganje ogljikovega sulfida, najnovejši patentovan sestav s kontrol. pripravo.

Vinske sesalne in vse kletarske potrebščine.

Glogowski & Co.

Radetzkystrasse 5 ☞ Gradec ☞ Radetzkystrasse 5

Edina prodaja

Remington-pisalnih strojev

Največji zavod te vrste. Svetovna znamka.

Podružnice in prodajalnice v 42 mestih.

Centrala za Avstrijo na Dunaju, I. Franz-Josefs-Kai 15 in 17.

Najnovejši vzorci: _____

ILION, model št. IX,

10-2

REMINGTON-BILLING stroji,

SPECIJALNI TABULATOR stroji s pripravo za pisavo različne barve.

Posebni stroji za vsak namen in za vsako stroko.

Specijalni katalogi zastoj in poštnine prosto.

„Južnoštajarska hranilnica v Celju“, [▲] Narodni dom [Ⓜ]

za katero jamčijo okraji: **Gornjigrad, Sevnica, Šoštanj, Šmarje pri Jelšah, Vrnsko** za popolno varnost vlog in za njihovo, po pravilih določeno obrestovanje do neomejene visokosti, ima sedaj hranilnih vlog **4.000.000 kron.**

Hranilnica posluje s strankami vsak **torek in petek** dopoldne, za druga opravila pa je urad odprt **vsak dan** ob navadnih uradnih urah. **Hranilne vloge** obrestuje **po 4 odstotke** in pripisuje obresti polletno h kapitalu ter plačuje hranilnica **rentni davek sama** in ga ne odtegne vlagateljem, tako, da dobe isti popolnoma **nad 4 odstotke obresti.**

Izposojuje pa na zemljiško varnost **po 5 odstotkov**, občinam in korporacijam navedenih petih okrajev **po 4 tri četrt in pol odstotkov obresti.**

POSOSJILNICA V CELJU „NARODNI DOM“ [▲] v lastni hiši.

Posojilnica v Celju, ki je bila leta 1881 z neomejeno zavezo ustanovljena, šteje sedaj nad 4200 zadruženikov, kateri imajo vsega nad **88.000** kron vplačanih deležev ter ima sedaj nad 6 in pol milijona kron hranilnih vlog in nad **332.000 K** rezervnega zaklada.

Hranilne vloge sprejema od vsakega, če tudi ni član zadruge ter jih obrestuje po 4 in en četrt odstotkov; posojilnica plačuje **rentni davek** sama, ne da bi ga odtegnila vlagateljem. Posojila daje na osobni ali hipotekarni kredit proti **5 in pol odstotnemu** in **5 odstotnemu** obrestovanju.

Posojilnica v Celju uraduje vsak dan dopoldne od 9. do 12. ure, izvzemši nedelje in praznike.

Razpis natječaja.

Uslijed odluke, prihvaćene od upravnog višega na sjednici, držanoj dneva 22. o. m., razpisuje se natječaj na pokriće mjesta revizora kod ovog zadružnog Saveza.

Sa pokrićem ovoga mjesta skopćana su ova beriva:

a) Godišnja plaća od K 3900—, isplativa u jednake mjesećne pretplatne obroke.

b) Dnevnicu od K 10 za vsaki dan izbivanja iz Spljeta u poslu Saveza.

c) Putni troškovi: na parobrodima prvi razred, na željeznicama drugi razred, a za ostala putovanja 60 para po kilometru.

Revizor, osvem stručne naobrazbe, koju mora da ima, treba da zna govoriti i pisati hrvatski.

Revizor će biti imenovan za sad provizorno, za godinu dana. Iza izmaka ovega roka, moći će se s njim utvrdit služba pogodbom i za dulje vrijeme.

Rok natječaja traje do 10. oktobra 1907.

Od predstojništva Saveza, Spljet 24. avg. 1907.

Don. F. Ivanišević. I. Antićević.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Podružnica v Celovcu. Delniška glavica 2.000.000 K. Rezervni zaklad 250.000 K. Podružnica v Spljetu.

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, komunalnih obligacij, srečk, delnic, valut, novcev in deviz.

Promese izdaja k vsakemu žrebanju.

Zamenjava in eskomptuje

izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapale kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje.

Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavicje.

Eskompt in inkaso menic. — Borzna naročila.

Denarne vloge sprejema

po 4 in pol odstotkov

v tekoćem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim obrestim. Vloženi denar obrestuje od dne vloge do dne v. d. g.

Promet s čeki in nakaznicami.

Delniška družba „Alfa Separator“

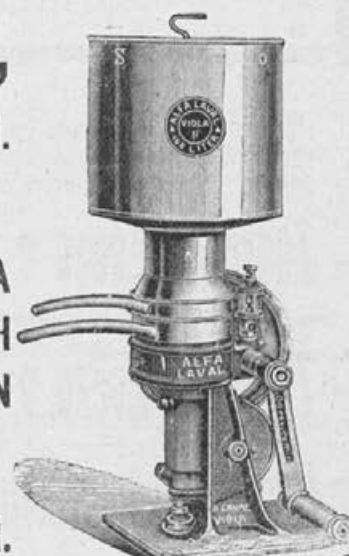

DUNAJ, XII/3,
Wienerbergstrasse št. 31.

**NAJVEČJA SPECIJALNA
TOVARNA MLEKARSKIH
PRIPRAV, STROJEV IN
== POSODE. ==**

Popolne oprave mlekarn.

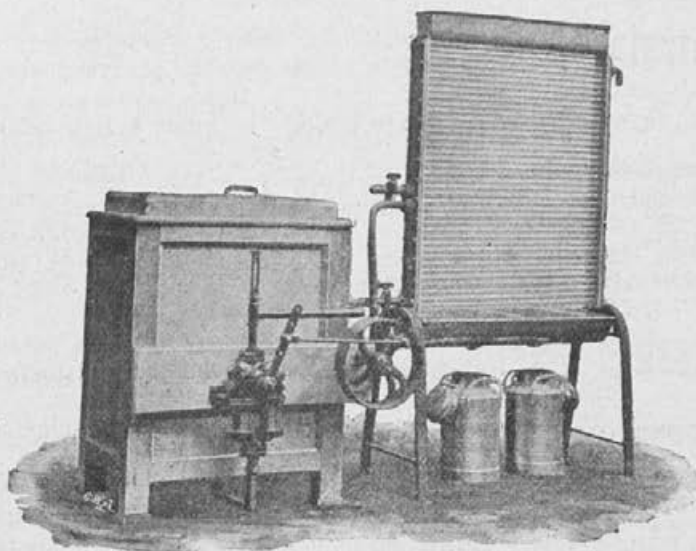
Originalni Alfa-Laval-posnemalniki model 1906

so višek popolnosti glede ostrega posnemanja in trpežnosti! Ne dajte se premotiti po navidezno ugodnih ponudbah od drugih strani, glasečih se na posnetke, in četudi so našopirjene z zapeljivim dostavkom: «sistem Alfa», temveč zahtevajte vselej izrecno le naše dosedaj neprekošene

ORIGINALNE Alfa-Laval-posnemalnice!

Hladilne naprave za nizko ohlajenje mleka po patentu Isselhard. Mleko se z lahkoto zamore ohladiti na $+1 - 2^{\circ}$ C.

Zmerna cena. Soliden izdelek. Obilo priznalnih spričeval.

Transportni vrči Alfa iz posebno močne jeklene pločevine, trikrat pocinjeni. Največja trpežnost. Najvišja odpornosti. Poprave in novopocinjene točno in po najnižji ceni.

Zahtevajte cenik zastonj in poštne prosto.

~~~~~
Dopisovanje v slovenskem jeziku.

Zadružna Zveza v Celju,

registrovana zadruga z omejeno zavezo

razteza svoj delokrog po Štajarskem, Kranjskem, Koroškem, Primorskem in v Dalmaciji ter ima namen, pospeševati razvoj zadružnega delovanja v obče ter zastopati koristi svojih članov v vsakem oziru.

Zadružna Zveza v Celju sprejema za člane vse pridobitne in gospodarske zadrug in društva kakoršnekoli vrste kakor: hranilnice in posojilnice, mlekarske in sirarske, kmetijske, konzumne in produktivne zadrug i. t. d.

Zadružna Zveza v Celju snuje in pospešuje poglavitno **slovenske kmečke Raiffeisenske** posojilnice ter kmetijske, mlekarske in druge gospodarske zadrug.

Revizijsko koncesijo t. j. pravico izvrševati obligatorično revizijo zadrug in društev po določenih zakona od 10. junija 1903, drž. zak. št. 133 je podelilo visoko c. kr. ministrstvo za notranje stvari Zadružni Zvezi v Celju z ukazom od 22. marca 1906 št. 743 ter izvršuje ista revizije po svojih strokovnjakih.

Denarna Centrala Zadružne Zveze v Celju je urejena vsem novodobnim potrebam primerno ter oskrbuje denarno spravnavo med svojimi članicami.

Denarna Centrala sprejemlje denar na obrestovanje v tekočem računu ali kot hranilne vloge, katere obrestuje po najvišji mogoči obrestni meri in jih izplačuje na zahtevanje poštnoobratno. Rentni davek plačuje Zadružna Zveza sama.

Denarna Centrala dovoljuje in izplačuje zadrugam kredit v tekočem računu ali kot naložbe po kar najbolj mogoči nizki obrestni meri in kar najhitreje.

Denarna Centrala je imela prometa leta 1906 približno okroglo **15 milijonov kron** ter je ista velika dobrota za vse članice.

Vse zadrug Zadružne Zveze v Celju so imele v letu 1906:

denarnega prometa	K 236.848.258'92
čistega dobička	" 507.922'94
rezervnih zakladov	" 3.672.985'25
skupnega lastnega imetja	" 5.541.905'98
ter vseh aktiv (premoženja) skupaj	" 100.572.031'71

Zadružna Zveza v Celju je član Splošne Zveze kmetijskih zadrug avstrijskih na Dunaju, ki izvršuje pri istej tudi obligatorično revizijo.

Zadružna Zveza v Celju je imela koncem leta 1906 učlanjenih okroglo 170 zadrug.

Zadružna Zveza v Celju je naslednica poprejšnjega društva Zveza slov. posojilnic, ki je bila osnovana leta 1882—1883. Delovanje teh korporacij in njenih funkcionarjev traja toraj že 25 let in je to najstarejša Zveza na Slovenskem in na slovanskem jugu sploh.